

OM AZONOSÍTÓ: **029625**

Cím: 6600 Szentes, Kiss Bálint utca 8.

Kiss Bálint Református Általános Iskola, Óvoda
és Bölcsőde
TALENTUM ÓVODÁJÁNAK
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Készítette: Szénásiné Csarmaz Márta

tagintézmény-igazgató

és az óvoda nevelőtestülete

2025.

Tartalomjegyzék:

Tartalom

1. Az intézmény adatai.....	5
2. Törvényi háttér.....	7
3. Az óvodánk története.....	8
4. Az óvoda bemutatása.....	9
4.1. Az óvodánk természeti környezete.....	9
4.2. Az óvodánk természeti értékei.....	10
4.3. Az óvodát igénybe vevő családok szociokulturális helyzete.....	11
5. A református óvodai nevelés feltételrendszere.....	11
5.1. Személyi feltételek.....	11
5.2. Tárgyi feltételek.....	13
6. Pedagógiai programunk szellemisége.....	13
6.1. Gyermekekép.....	14
6.2. Óvodakép.....	14
6.3. Óvodai nevelésünk alapelvei.....	15
6.4. Óvodai nevelésünk célja.....	16
6.5. Keresztyén szellemű nevelés.....	16
6.6. Elvárás munkatársainkkal szemben.....	21
6.7. Kíváncsi a szülőkkel szemben.....	23
7. Az óvodai nevelés feladatai.....	23
7.1. Az egészséges életmód alakítása.....	23
7.2. Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása.....	26
7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	29
8. Az óvodai élet megszervezése.....	31
9. Az óvodai élet tevékenységformái.....	34
9.1. Játék.....	34
9.2. Munka jellegű tevékenységek.....	36
9.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	38
9.4. A külső világ tevékeny megismerése.....	41
9.4.1. Matematika tartalmú tevékenységek szervezése:.....	46
9.5. Verselés, mesélés.....	47

9.6. Ének, zene, népi játék, tánc	49
9.7. Mindennapos mozgás	53
A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:	53
a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, ...	53
b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, ...	53
c) szervezett mozgásos tevékenység.	53
9.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	56
10. Az óvoda pedagógiai dokumentumai	60
11. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek	62
12. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	63
13. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	65
14. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	67
15. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvodában	69
15.1. Sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, fejlesztése	69
15.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	73
15.3. Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	74
15.4. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	75
16. Az óvoda kapcsolatai	77
16.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése elvei	77
16.2. Kapcsolat a fenntartóval	79
16.3. Kapcsolat a gyülekezettel	79
16.4. Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével	80
16.5. Kapcsolat a társintézményekkel, iskola	81
16.5. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel	82
16.6. Külső szakmai kapcsolatok	83
17. A fejlődés várható eredményei területenként	85
17.1. A fejlődés várható eredménye az egészséges életmódra nevelés területén: ..	85
17.2. A fejlődés várható eredménye játéktevékenységek során	86
17.3. A fejlődés várható eredménye munka jellegű tevékenységek során	88
17.4. A fejlődés várható eredménye az anyanyelvi fejlesztés során	89
17.5. A fejlődés várható eredménye tanulási tevékenységek végzése során:	90
17.6. A fejlődés várható eredménye a külső világ tevékeny megismerése során: ..	91
17.7. A fejlődés várható eredményei irodalmi nevelés hatására:	92
17.8. A fejlődés várható eredménye rajzolás, festés, mintázás és kézimunka hatására:	93

17.9. A fejlődés várható eredménye az ének-zenei nevelés hatására:	94
17.10. A fejlődés várható eredményei mozgás hatására:	96
18.Megemlékezések, ünnepek.....	98
A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK.....	100
1. Sz. Függelék.....	106
AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK MEGVALÓSULÁSA, FELADATOK	106

1. Az intézmény adatai

Az intézmény neve: Kiss Bálint Református Általános Iskola és Óvoda és Bölcsőde; Talentum Református Óvoda és Bölcsőde

Címe: 6600 Szentes, Kiss Bálint utca 8.

Telefon/fax: 63/737-372

Telefon: 06303260409

E-mail: szentes.talentum.ovoda@reformatus.hu

Az intézmény fenntartója: Szentes Nagytemplomi Református Egyházközség

Címe: 6600 Szentes, Kiss Bálint utca 2.

Telefon/Fax: 06306682773

E-mail: szentes-nagytemplom@reformatus.hu

Működési engedély száma: CS/B01/05036-3/2023

Engedélyező szerv neve: Csongrád-Csanád Vármegyei Kormányhivatal

Az intézmény OM azonosítója: 029625

Az intézmény típusa: többcélú köznevelési intézmény: óvoda, minibölcsőde és általános iskola¹

A költségvetési szerv főtevékenységének államháztartási szakágazati besorolása:

Óvodai nevelés

Szakágazati száma: 851020

A költségvetési szerv alaptevékenységének kormányzati funkció szerinti megjelölése:²

091110 Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120 Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

091140 Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

096015 Gyermekekétképzés köznevelési intézményben

096025 Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben

Az óvodába felvehető gyermekek száma: 75

Gyermeccsoportok száma: 3

A gyermeccsoportok összetétele: vegyes életkorú

---

¹ Ahol ilyen típusú intézményt hoznak létre

² Csak az alapító okiratban szereplő alaptevékenységeket kell megjelölni.

Gazdálkodása:

Az intézmény a fenntartó Szentes Nagytemplomi Református Egyházközség által biztosított költségvetés alapján önálló gazdálkodási jogkörrel nem rendelkezik. A gazdasági, pénzügyi, munkaügyi feladatait a Kiss Bálint Református Iskola látja el.

Az intézmény egyházi felügyeleti szerve:

Tiszántúli Református Egyházkerület Tanügyi Hivatala (Címe: 4026 Debrecen, Kálvin tér 17.)

Az intézmény törvényességi ellenőrző szerve:

Csongrád-Csanád Vármegye Kormányhivatal Jogi és Hatósági Főosztály

Az óvodai nevelés magyar nyelven folyik

A református óvoda nevelési elveiben és gyakorlatában elkötelezett a keresztyén értékek és életvitel közvetítésében a rábízott gyermekek felé, figyelembe véve a szülőknek azt a jogát, hogy gyermeküket vallási és világnézeti meggyőződésüknek megfelelő nevelésben részesítsék.

2. Törvényi háttér

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011 évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1995. évi I. törvény A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye
- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Az óvoda alapító okirata
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- Református Óvodai Nevelés Keretprogramja 1998.
- A nemzetiség óvodai nevelésének az irányelve az Oktatási Hivatal javaslata alapján
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 77/2025.(IV.14.) Kormányrendelet

3. Az óvodánk története

„... a ti hitetek mellé ragasszatok jó cselekedetet, a jó cselekedet mellé tudományt, a tudomány mellé pedig mértékletességet, a mértékletesség mellé pedig túrást, a túrás mellé pedig kegyességet, a kegyesség mellé pedig atyafiakhoz való hajlandóságot, az atyafiakhoz való hajlandóság mellé pedig szeretetet.” (2Pt 1:5-7).

A 2023-tól újonnan alapított református óvoda a Kiss Bálint Református Általános Iskola tagintézményeként jött létre, amely a Szentés Nagytemplom Református Egyházközség fenntartásában van.

Szentés város életében a templom az iskola és az idősotthon mindig is nagyon fontos szerepet töltött be ezért is volt hiánypótló a városban először alapított református szellemiségű óvoda.

Hálás szívvel gondolunk Istenünk szerető, megtartó kegyelmére, aki folyamatosan erőt ad, hogy végezzük a feladatunkat, engedi, a bővelkedést, növekedést lelkileg és szakmailag is. Kegyelem ez, melyet az érdemtelen szeretet, az erő, a békesség, az öröm formájában élhetünk át. A múltra visszatekintve csupa hálával tudunk a jövő felé nézni. Felmérni és felkészülni az előttünk álló feladatokra, hiszen törekednünk kell a folyamatos fejlődésre.

Iskolánkat 1993-ban kapta vissza a Református Egyház, s a gyülekezet fenntartásában évről évre gyarapodó diáklétszámmal, színvonalas nevelés-oktatással.

Óvodánk 2023. szeptember 1-jén kezdte meg a működését. A szülői kérés, valamint a Református Egyház által meghirdetett és megnyert Országos Óvodai Program pályázat tette lehetővé a létrejöttét.

A szülők gyermekeik elhelyezésére olyan óvodát kerestek, amely gyermekközpontú, családi légkörben megfelelő színvonalú nevelést nyújt. Különösen jelentős számukra, hogy gyermekeik ebben az életszakaszban keresztyén nevelést kapjanak. S majdan az iskolánkban folytassák az életüket.

A szentesi Talentum Református Óvoda és Bölcsőde 75 óvodai férőhellyel és 13 mini bölcsődei férőhellyel (3+2 csoporttal) működik.

4. Az óvoda bemutatása

4.1. Az óvodánk természeti környezete

Szentes területén a Tisza, a Hármas-Körös és a Kurca megléte különleges természeti képet varázsol a tájnak. E vizek és az azt zöld szalagként kísérő erdősávok javítják a városi klímát, s ugyanakkor rekreációs helyszíne a pihenésre és nyugalomra vágyó városi embereknek.

Helyi adottságaink olyan lehetőségeket teremtenek intézményünknek, hogy **óvodánk pedagógiai küldetése** - a környezettudatos nevelés, természetvédelmi szemlélet, a fenntarthatóságra nevelés - biztosított legyen. A városunk, intézményünk természeti értékeit védve, a szülőkkel és gyermekekkel megismertetve, a pedagógusokkal közösen adjuk át számukra. A Szécsényi liget, a Kurca part, az intézmény udvara, annak zöld övezeteinek tudatos fejlesztése, óvoda kert kialakítása, mind olyan lehetőségeket rejt, melyet fontosnak tartunk, hogy része legyen a gyermekek mindennapjainak.

Az óvodánk Szentes város szívében helyezkedik el, ezért felelősséget érzünk a közvetlen és tágabb természeti környezetéért, amelyet szeretnénk gyermekeink szemléletébe is átvinni.

- Az óvodától, mintegy 500 m-re, a Kurca partján található a helyi védettséget élvező Széchenyi-liget, amely az Alföld egyik legrégebbi köztulajdonban lévő parkja. A ligetet, egykori nevén Sétakertet 1869-ben telepítették. Kedvező mikroklímáját a Kurcának köszönheti, mint ahogy azt is, hogy a több mint százféle fa- és cserjefaj jól érzi magát.
- A várost átszelő Kurca-főcsatorna számos növény és állatfajnak ad otthont. A csatornát kísérő parti sáv búvó- és fészkelő-helyet nyújt számos madárfajnak. A hüllők közül a melegedő partokon rakja le tojásait a mocsári teknős és a vízisikló.
- A Hősök Erdejét 1933-ban, az I. világháborúban elesett szentesi katonák emlékére létesítették. A több száz kocsányos tölgy - bár látványában a telepített erdők képét idézi – a város természeti értékei között kiemelkedő helyet képvisel.

4.2. Az óvodánk természeti értékei

„Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól.” (Példabeszédek 22,6)

Szentes szívében, családi házas környezetben található a 88 gyermeket befogadó 3 óvodai és két mini bölcsődés csoportos óvodánk.

Közvetlen környezetében a gyülekezetünk temploma, általános iskolája, idősek otthona, a városi zeneiskola, művelődési ház, múzeum és más városi létesítmények helyezkednek el. Az épület két utca felől is jól megközelíthető, parkolási lehetőségek adóttak.

Óvodánk újonnan építésének köszönhetően új épületünk modern, tágas terekkel, több kiszolgáló helyiséggel rendelkezik: fejlesztő-, torna-, nevelői szoba stb. Az óvodánk a gyülekezetünk imaházának közvetlen környezetében áll, azzal egybe épült, így az abban lévő impozáns díszterem helyet ad számunkra nagyobb rendezvényeinknek is.

Az épülethez tartozó udvar nagy. A folyamatos parkosításból és az épület elhelyezkedéséből adódóan tiszta, egészséges, zajmentes környezetet biztosít gyermekeink számára. Az óvoda udvarán található nagy, idős tölgyfa és vadgesztenyefa nemcsak árnyat ad nekünk embereknek, de számos rovar, kismélt és madár élőhelyül szolgál. Az óvoda nyitásának évében telepített parkfák erőteljes növekedésnek indultak. Az épület előtti kiskertben élő virágok és cserjék a vegetációs időszakban folyamatosan ontják a virágaikat, ezáltal folyamatosan megfigyelhetők a beporzást végző, nektárral táplálkozó rovarok (bogarak, hártyásszárnyúak, lepkék). Az épület nyugati végében kialakított Óvoda-kertben egy ökológiai szemlélettel fenntartott “háztáji” kiskertet alakítottunk ki, ahol a gyermekekkel végzett munkatevékenység mellett - melynek végzése a szolgáló élet alapjait jelenti - olyan módszereket alkalmazhatunk, ahol az ismeretek komplexen jelennek meg. Ebben a kertben együtt lehet megláttatni az Isteni gondviselést, a természetismeretet, a környezetvédelem szükségességét, számosságát, a színek, formák szépségét, kísérve azt egy hozzá illő énekkel.

Intézményünk madár barát óvoda, számos odúval rendelkezünk, melyekbe már beköltöztek a cinkék, fecskéfészkek lettek kihelyezve a hátsó régi épület eresze alá, remélve hogy Kurca közelsége és a nyugott környezet, odacsábítja majd a fecskéket is.

4.3. Az óvodát igénybe vevő családok szociokulturális helyzete

Intézményünk egész város területéről fogad gyermekeket. Az óvodánkba járó gyermekek különféle szociokulturális háttérrel érkeznek. Gyermekeink többsége családi házas, a város szívében lakók pedig lakótelepi környezetből érkeznek óvodánkba, átlagos szociokulturális helyzetűek. A kétkézi munkástól a diplomás szülőig, mindenféle végzettségű megtalálható intézményünkben.

A családok helyzete különböző, de az Isten szeretete viszont közös és ezáltal egyirányba menő közösséget alkotunk az óvodában.

5. A református óvodai nevelés feltételrendszere

5.1. Személyi feltételek

A református óvodában az egész napot áthatja a keresztyén szellemiség. Az óvoda dolgozói egész személyiségükkel tükrözik a keresztyén hitet, ismerik a Szentírást. A Bibliai integrációt közvetítik az óvodai élet mindennapjaiban, annak nevelési és tanulási folyamataiban.

Az óvodapedagógusok magas színvonalú szakmai munkával, ismereteik folyamatos bővítése mellett látják el pedagógiai munkájukat. Óvodánkba 6 fő óvodapedagógus és 3 fő óvodai dajka összehangolt munkájával neveljük, gondozzuk a gyermekeket. A nevelő oktató munkát közvetlenül segítő szakemberek, 1 fő pedagógiai asszisztens, 1 fő óvodai titkár és 1 fő kertész, 1 fő konyhai kisegítő és takarító, az intézmény zavartalan és színvonalas működéséhez járulnak hozzá.

Az óvodapedagógusok munkáját gyermekcsoportonként egy-egy fő dajka segíti, a köztük meglévő harmónia és együttműködés, emberi viszonyulás mintaként áll a gyermekek előtt. A nevelőmunka, különösen a differenciált egyéni fejlesztés eredményes megvalósítását 1 fő pedagógiai asszisztens közreműködésével segítjük elő. A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel rendszeresen gyógypedagógus foglalkozik az óvodapedagógusokkal együttműködve a hátrányok enyhítése, valamint a gyermekekben megmutatkozó tehetség kibontakoztatása érdekében. A pedagógusok elkötelezettek a folyamatos fejlődés iránt, ezért rendszeresen továbbképzéseken vesznek részt, és az ott elsajátított elméleti és gyakorlati tapasztalatokat beépítik a mindennapi nevelőmunkába. Az óvoda vezetője hitével, szakmai tudásával, magatartásával elősegíti a gyermekek nevelésében, gondozásában résztvevő munkatársak, pedagógusok, dajkák és technikai alkalmazottak keresztyén világnézetének hiteles átadását a gyermekek és családjuk felé.

A munkakörök szerinti személyi feltételek

Munkakör	Fő	Végzettség
Tagintézmény-igazgató	1	Főiskolai, szakvizsga közoktatási vezető
Óvodapedagógus	5	Főiskolai
Dajka	3	8 általános/Óvodai dajka szakképzettség
Pedagógiai asszisztens	1	8 általános/ Pedagógiai/Gyógypedagógiai-asszisztensi végzettség

A pedagógusok előmeneteli rendszerében elért fokozat szerint

Fokozat	Fő
Mesterpedagógus	0
Pedagógus II.	2
Pedagógus I.	4
Gyakornok	0

Az óvodapedagógusok szakvizsgás végzettségei

A végzettség megnevezése	Fő
Pedagógus II.	Szakvizsgázott pedagógus, közoktatási vezető
Pedagógus II.	Szakvizsgázott fejlesztő óvodapedagógus

5.2. Tárgyi feltételek

Az óvodának helyt adó kétszintes épület 3 óvodai, 2 mini bölcsődei csoportszobából és azokhoz tartozó gyermeköltözőből áll. Az óvodai csoportszobák 60-70 m² alapterülettel rendelkeznek. A csoportszoba alapvetően többfunkciós helyiségekként működik, esztétikus, biztonságos, ugyanakkor családias hangulatú, gyermekközpontú kialakítással. A különböző játékokat, textiliákat, ábrázolási tevékenységhez szükséges eszközöket az eszköznormában előírtakat beszereztük, a református keresztyén neveléshez szükséges eszközkészletet folyamatosan bővítjük. Óvodánkban helyt kapott egy tornaszoba szertárral, egy a meglévő imaházból kialakított többfunkciós közösségi tér (100 férőhellyel). Az emeleten található a nevelői szoba, vezetői helyiség és a fejlesztői helyiség.

A dekorációk igazodnak a keresztyén szellemiséghez, egyszerűséget, esztétikumot közvetítenek.

Az intézmény tálalókonyhával rendelkezik, a gyermekek saját csoportszobájukban étkeznek. Az ételek szétosztását a tálalókonyhán végzik a dajkák. A napi háromszori étkezés biztosított.

Óvodánknak egyedülálló udvara, kertje van a belváros szívében. A hatalmas játszóudvaron törekszünk a természetes növényzet kialakítására, megtartására. Az épület tervezésénél már figyelembe vett két 100 év körüli életkorú fa ad árnyat, pihenő helyet.

Az óvodai udvar EU-s szabványnak való megfelelését, a gyermekek biztonságos udvari játékainak kialakítását folyamatos beszerzéssel és karbantartással oldjuk meg. Alapeszközként mászóókák, homokozók, babaházak, hinta, és rugós játékok alkotják. A további szükséges az eszközök folyamatos feltöltése, bővítése, pótlása folyamatos célunk. A gyermekek számára biztonságos, kényelmes környezet biztosítunk, az egészségvédelem, mozgásigény, játékigény kielégítését szem előtt tartjuk.

6. Pedagógiai programunk szellemisége

A Talentum Református Óvoda a város legfiatalabb és legkorszerűbb óvodája. De nem csak ebben tűnik ki magasan a város többi óvodájától. Leginkább a lelkiség, a szeretet és elfogadás és egymáshoz való odafordulás által különbözik, s ez meghatározza szellemiségét. Az intézmény pedagógusai a keresztyén életvitelhez hűen, szolgálják Istent és nevelik a reábizott gyermekeket.

Pedagógiai küldetésünk:

A Biblia tanítását alapul véve a Föld és a világ Isten teremtménye. Isten lakásul, lakóhelyül rendezte be a Földet. A teremtéstörténet refrénje és zárómondata: - *...és látta Isten, hogy amit alkotott, igen jó! (1 Móz 1,31)* - tömören megfogalmazza és megadja a legfontosabb célunkat és feladatunkat az óvodában. Jövőnk érdekében a természeti környezetünk védelme, a természeti értékeinkre, a védelmükre való érzékenységre való nevelés fontos pedagógiai feladatunk. Már kora gyermekkorban kell elkezdenünk, a helyi természeti értékek védelme, a fák védelme, ápolása, fák ültetése, gondozása, a madarak védelme, életterük védelme, bővítése, lakóhelyünk megismerése, épített- és természeti környezetünk védelmére nevelés pedagógiai feladatainkat.

6.1.Gyermekekép

A református óvoda felnőtt közössége a keresztyén életvitelhez hűen szolgálja Istent és neveli a rábízott gyermekeket.

Valljuk, hogy az óvodának kiemelkedő jelentősége van a szeretetteljes kapcsolatokon, spontán és tervszerű hatásokon keresztül a gyermekek személyiségének formálásában.

Az elfogadó és a gyermeki megnyilvánulásokat, önálló próbálkozásokat, kiemelten a játékot és a mesét, éneket támogató légkörben alakulnak azok a tulajdonságaik, melyek az eredményes életvezetés szempontjából lényegesek. Nyitottak az őket körülvevő világra, együtt érzők társaikkal, együttműködésre, egymás segítésére képesek, elfogadják a másságot. Felismerik, képesek kielégíteni saját szükségleteiket.

Nevelőközösségünk érzelemgazdag, boldog gyermekek nevelésére törekszik, akik fogékonyak a szépre, értéknek tekintik saját egészségüket, és az őket körülvevő természeti környezetet, önálló és kreatívok.

Harmóniában és szeretetben élnek Istennel, önmagukkal és környezetükkel.

6.2.Óvodakép

Óvodai nevelésünk sajátossága Krisztus szeretetének, megértésének sugárzása. Ennek érdekében minden nevelőhatást úgy szervezünk, hogy az bizalmat, hitelességet és feltétel nélküli elfogadást jelentsen a gyermekek számára. A gyermekek egyediségének, képességeinek

megismerése és az arra való építkezés képezi pedagógiánk alapját, szorosan együttműködve a szülőkkel. A differenciált egyéni fejlesztésünkkel az optimális előrelépést, a tehetségek kibontakoztatását is kívánjuk szolgálni. A családi nevelést óvodánk oly módon kívánja kiegészíteni, hogy annak értékeit megismerve építi be nevelési rendszerünkbe.

Az óvodai életrend nyugodt, kiszámítható ritmusával tesszük lehetővé a gyermekek számára az egészséges életmód és ahhoz kapcsolódó tevékenységek nyugodt körülményeit csakúgy, mint a sokszínű, inspiráló tapasztalatszerzést a világról.

6.3.Óvodai nevelésünk alapelvei

- Meggyőződéssel valljuk, hogy Isten hívott el bennünket arra, hogy a Tőle kapott talentumokat hasznosítsuk a kisgyermekek épülésére.
- Harmonikus személyiségfejlődésük elősegítésére az egyéni képességeikhez igazodó nevelési módszereket és eljárásokat alkalmazunk melyek fókuszában az életkorukra jellemző érdeklődésük felkeltése és fenntartása, a tevékeny óvodai mindennapok és önálló választások lehetősége áll.
- Érzelmi biztonságot nyújtó derűs légkört teremtünk, melyben természetes a gyermek alapvető szükségleteinek figyelembevétele és biztosítása, legyen az testi vagy pszichés vonatkozású. A nevelőhatásokat csakis őszinte szeretet kapcsolatra alapozzuk, amely az azonosulást, mintakövetést és kellő erőfeszítések megtételét is motiválja a gyermekekben.
- Egyszerű, a gyermekek elmélyült tevékenységét elősegítő szokásrendszert alakítunk, mely támaszt nyújt a szociális tanuláshoz, az érzelmi elköteleződéshez a helyes és értékes cselekedetek iránt.
- Az óvoda gyermek tapasztalatait, érzelmei, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.
- Az intézmény és a család együttműködésében, a kölcsönös elfogadás és segítségadás megoldásait tartjuk hatékonynak.
- Az óvodai tevékenységek sokféleségében előtérbe helyezzük a gyermekek fejlődésében megmutatkozó hátrányok enyhítését.
- Egységes pedagógiai hatások közvetítésére törekszünk az értékátadás során a módszertani sokszínűség biztosításával.
- A gyermekek – mással nem helyettesíthető – szabad játékhoz való jogát messzemenően tiszteletben tartjuk.

- Egyenlő hozzáférést biztosítunk az óvodai élet minden területén, elutasítjuk a hátrányos megkülönböztetés mindennemű megnyilvánulását.
- Segítjük a gyermeket abban, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családdal való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

6.4. Óvodai nevelésünk célja

- Hogy elősegítsük a gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődését, egyéni sajátosságainak figyelembevétele, személyiségük kibontakoztatása, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, lelki és szociális érettség elérésének segítése mellett.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek inkluzív nevelése, képességeik differenciált fejlesztése.
- A gyermekek műveltségének életkori sajátosságaikhoz igazodó megalapozása, hogy majdan öntevékeny, kreatív és erkölcsös életvitelre legyenek képesek.
- Az egészséges életmóddal és a környezettudatossággal összefüggő magatartás megalapozása a gyermekekben.
- Átfogó célunk a keresztyén szellemű nevelés, ami által a gyermekek megismerkednek Isten szeretetével, gondoskodásával, személyes kapcsolatuk alakul Istennel, imádkozó emberekké válnak.

6.5. Keresztyén szellemű nevelés

Célunk a gyermeket Istennel való kapcsolatra segíteni, a keresztyén hit érzelmi többletével, a korosztálynak megfelelő ismeretek közvetítésével.

Keresztyén nevelésünk szellemisége, mint ahogy az értelem fejlesztése, az óvodai életünk egész napját áthatja. Ez nem oldható meg egy héten egyszer a Bibliából vett történetek elmondásával. A játék szituációban jelentkező helyzeteket, a természeti jelenségek észrevéttetését, az étkezéshez és a lefekvéshez kapcsolódó imát, a hiányzó gyermekért való aggódást, a szülők várását éppen úgy át kell hogy hassa.

Feladatunk a mély érzelmi benyomások, közösségi élmények átélése, hogy a gyermekek halljanak a szerető, megbocsátó, elfogadó Istentről és az értük is földre jött Jézus Krisztusról. Érezzék

meg, hogy nincsenek egyedül a világon. Feladatunk a keresztyén szokások és életvitel, a lelki élet gyakorlatának megismertetése, együttes átélése, a református keresztyénségünkhöz való érzelmi kötődés kialakítása.

A gyermekek hitéleti nevelésében az intézménylelkész és az óvodapedagógus együtt, egymást karöltve vesznek részt. Az intézménylelkész rendszeresen, heti egy alkalommal látogatja az óvodai csoportokat. Ilyenkor hangszerrel kísért énekek tanulásával bevezetve, életkorhoz igazítottan ismerteti meg a gyerekeket a bibliai történetekkel. Elvárás, hogy az intézménylelkész munkáját óvodapedagógusaink segítsék. Előzetesen tájékoztassák a csoportba érkező lelkészt a csoport aktuális játékaról, tevékenységéről, felmerülő nehézségekről, hiszen ezáltal a keresztyén tartalom beilleszthető a mindennapi élet eseményei közé. Intézménylelkészünk ajánlásával a hét további napjain további énekek tanulása, kézműves tevékenységek valósulhatnak meg felidézve az adott bibliai történetet.

Kiemelt jelentőségűek az egyházi ünnepek, melyek szépséget, értelmet adnak a hétköznapiaknak. Óvodánkban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmi gyerekeknek, felnőtteknek egyaránt.

- Megemlékezés a reformációról (október 31.) (5-6 éves korosztálynak). A gyerekek az óvodapedagógus elbeszélésből tudják meg, kik voltak a gályarabok, hogy hitükért vállalták ezt a kemény munkát. Szemléletesebbé tehetjük mondandónkat, ha egy nagy hajót készítünk lapátokkal, s így magyarázzuk el, hogy milyen embert próbáló nehéz volt láncra fűzve az evezés. Így megértik, hogy Jézus Krisztus tanításáért, hitünkért a nehézségeket is vállalnunk kell.
- Adventi időszak és a karácsony: (minden életkorban) Az ünnepre készülődve elkészítjük a négy gyertyás adventi koszorút a gyermekekkel együtt. A gyertyák gyújtásánál mindig beszélgetünk tennivalókról. Nem csak a külső készülődésről, amit közösen végzünk (takarítás, ajándék készítés szülőknek, testvéreknek, adományozás), hanem a lelki várakozásról, az örömhírről is. Tudatosítani kell a szülőknél is, hogy mi ezekben a hetekben nem drága ajándékok után rohanunk, hanem elcsendesedve, szívünkben a rosszat eltávolítva és szeretetet árasztva várjuk hálásan a Messiás születésének ünnepét. Soha ne beszéljünk Jézuskáról, mert Őt kicsinyítő jelzővel nem illethetjük. Legnagyobb ajándékunk Istentől a jászolban fekvő Jézus. A betlehemi történet elbábozása, majd közös dramatizálása, a közös éneklés, zene még fogékonyabbá teszi a gyermekeket az élmények befogadására. Vigyáznunk kell, hogy az "igazi" ünnep meghitt melege a családban várjon a gyermekekre.

- Virágvasárnap *“Áldott a Király, aki jő az Úrnak nevében...” (Luk 19,38)* (minden életkorban) Üzenetét és örömét átéli a gyermek, ha az óvodapedagógus elmondja, hogy miként vonult be Jézus Jeruzsálembe. El kell mondanunk, hogy Jézus királysága nem olyan, mint a földieké, akiknek a sok pénz és a hatalom a mindenük. Ő a szeretet, az igazság, a békesség és a jóság, aki nem uralkodik rajtunk. A csoportszoba virágokkal díszítése és a gyermekek virágos rajzai mind aktiválják az ünnep átélését.
- Húsvét: (minden életkorban) az örömhírré tegyük a hangsúlyt. Jézus vállalta értünk a halált, hogy legyőzze azt, s így nekünk sem kell félnünk, mert mindenek felett győzött Jézus. A gyermekek könnyen megértik a “győzelem” kifejezést és örömmel csillan fel szemükben: Jézus a győztes! Érzékeltsük a tanítványok örömét, amint találkozhatnak újra Mesterükkel. A hangsúlyt a feltámadásra helyezzük, így a gyermekekben nem alakul ki félelem, s az igazságot sem torzítjuk el. A tojást hozó nyuszt semmiképpen se hozzuk összefüggésbe megváltásunkkal. Szót ejthetünk erről és együtt is készíthetünk hímes tojásokat, de erről, mint néphagyományról – a megújuló élet jelképéről – beszéljünk.
- A mennybemenetel ünnepén Jézus erejéről, visszajöveteléről szóljon a bibliai tanítás.
- Pünkösd: A mennybemenetel történeténél el kell mondanunk, hogy Jézus értünk jött a Földre és visszament az Atyához. Eltűnt ugyan a tanítványok elől, mi sem láthatjuk szemünkkel, de jelenlétét érezzük, mert Lelkével szívünkbe költözött. A lángnyelveket a gyermek fantáziájával elképzeleli, azt azonban nehezebb megértetni vele, hogy ez mindnyájunknak erőt ad, de a tanítványok érzésein keresztül ez is mindig sikerrel jár. A Szentlélek ereje segít legyőzni a rosszat. *“Ti ismeritek őt, mert nálatok lakik és bennetek marad.” (Ján 14,16)*
- Anyák napja, évzáró ünnepség: Az Anyák napján és az évzáró ünnepségen hálánk kifejezése a lényeg. Mindezt alkalomhoz illő versekkel, bibliai igékkel, közös énekléssel és imádsággal tehetjük emlékezetessé.

Bibliai történetmondás óvodánkban

Az óvodában a 3-7 éves korú gyermekek életkori sajátosságai behatárolják a lehetőségeinket. Azokat a történeteket részesítjük előnyben, amelyek a korosztály adottságainak megfelelően Isten oltalmazásáról, szeretetéről, gondoskodásáról szólnak. Ez a szemlélet határozza meg az elmondásra ajánlott bibliai történeteket. A keresztyén ünnepek történetei keretet adnak együttléteinknek.

Keresztyén szellemű nevelésünknek fontos pillére a bibliai történetekkel való ismerkedés, melynek életkorhoz igazodó formáját, tartalmát az intézményilelkész alkalmain túl

óvodapedagógusaink keresik. Rendkívül fontos a történet kiválasztása, amelyet befolyásol a gyermekek fejlettségi szintje, a csoport aktuális érzelmi problémái vagy eseményei.

Alapvető kritériumok:

- Az Ige valódi üzenetétől ne térjünk el.
- Előadása gyermekszerű legyen, ne keltsen félelmet, számukra feldolgozhatatlan tartalmat és érzelmeket.

Az igeszerű tanítás megkívánja, hogy a történet (ne használjuk a mese kifejezést) elmondása előtt – többször elolvasva azt – fogalmazzuk meg, mit üzen Isten nekünk, mivel érintett meg bennünket. Lehetőleg egy fő gondolat mellett döntsünk, mert a gyermek még nem képes egyszerre több nézőpontot figyelembe venni. Ezután át kell gondolnunk, mit üzen a történet a 3-4 vagy 5-6 éves gyermek számára.

Tudjuk, hogy a gyermekek gondolkozása kezdetben cselekvésbe ágyazott, majd szemlélethez kötött. Feladatunk, hogy emlékezetből, arcunk, hangunk és metakommunikációs játékunk keltse életre a történetet. Az élményszerű előadásmóddal elérhetjük, hogy a gyermekek szinte maguk előtt látják az eseményt, átélve a szereplők érzéseit. Az érthetőség megkívánja, hogy a számukra ismeretlen szavakat ismertekkel cseréljük fel, vagy beleszójuk a rövid magyarázatot, de a történet lendületét ezzel nem törhetjük meg. Minden alkalommal pozitív kicsengésre kell törekednünk. A szemléltetésnél törekszünk a korhű megjelenítésre, és csak szükség esetén alkalmazzuk. A Gyermekbibliák közül is csak azokat építjük be az óvodai nevelésünkbe, amelynek szövege hű a Szentíráshoz, s illusztrációja művészi színvonalú. A bibliai történetek után azonban nem kell tanulságot megfogalmazni, hiteles előadásmódunk segíti megérteni a történetek üzenetét. A gyermekek spontán kérdéseire, élményeire fontos hogy reagáljunk, s így mód nyílik arra is (nem direkt módon), hogy a történet kivetítéséről beszéljünk az ő életükben. Amennyiben erre nem kerül sor nem baj, mivel sokszor később, játékidőben, intimebb helyzetben kezdeményezik a beszélgetést gyermekeink. Lehetőséget teremtünk arra, hogy a jól ismert történeteket dramatizálhassák, rajzaikban, vizuális tevékenységükben élményeiket újra átélhessék. A gyermekek a Biblia üzenetét tolmácsolják szüleiknek, s ez arra készíti a családot, hogy újra együtt is ismerkedjenek a történettel.

Gyermekáhitatok

Az óvodába érkező gyermek kezdetben kezeink összekulcsolását lesi el, később ajkainkról a szavakat is. Nem kell erőltetni, mivel a szeretett óvónővel napokon belül együtt mondják az étkezéshez, lefekvéshez kapcsolódó rövid imákat. Rövid időn belül pedig megkezdhetjük a mindennapi áhítatot. Az óvónő halkán énekel, összekulcsolja a kezét és fejét meghajtva csendesen, egyszerű szavakkal imádkozik. Az imádság legyen őszinte, szívből jövő.: *“Köszönöm Úr Jézus, hogy ma is itt lehetünk, akaratod szerint. Kérlek ölelj magadhoz minket most is, add, hogy Rád figyelhessünk és szívünkbe fogadjunk. Ámen”*

Áhítatunkat vezeti a Báraánka Füzetek adott napra rendelt igeszakasza, illetve a csoport aktuális élethelyzete, felmerülő problémáik válaszul keresett és talált Ige. Figyelünk arra, hogy a gyermeket áhítat alatt és után lehetőleg ne fegyelmezzük. Célunk, hogy a gyermekek lassan megszokják, hogy ilyenkor elcsendesedünk, hálát adunk, és bizalommal tesszük Isten elé kéréseinket. Nagycsoportos korukra a gyermekekben belső igénnyé válik az, hogy állandó kapcsolatban álljanak az Úrral.

Varázsa van az Istenre figyelés csendes perceinek, érezzük ilyenkor ennek a titokzatosságát és a mégis közellévőségét. Természetes, egyszerű együttléteink mentesek minden kényszertől.

Az áhítat, közös együttlét kezdő és záró liturgikus része minden alkalommal legyen egyforma, kialakult rendje legyen a témától független. A megszokott liturgia, a rendszeresen használt szimbólumok állandóságot, biztonságot közvetítenek a gyermekek felé. Egyben magukban hordozzák az üzenetet: most az Isten dolgairól fogunk hallani.

Célunk a helyes Istenkép kialakulásának segítése, megéreztetni a gyermekekkel az Isten szeretetének jó ízét, ezért hangsúlyozni kell a szeretetet, rámutatni a bizalomra, hogy növeljük a gyerekekben az ösbizalom csíráját.

Összekulcsoljuk a kezünket, meghajtjuk a fejünket, hogy amíg imádkozunk, ne terelje el semmi a figyelmünket. A gyermek imádság egy-két mondat. Annak megéreztetése, hogy az Isten megszólítható. Beszélhetek hozzá, mert meghallgat.³

---

³ Kövér Sándorné dr. Papp Lászlóné Váradi Gáborné: A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja. Református Köznevelési És Közoktatási Intézet 1998.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A tanult imádságokat önállóan mondják. Az imádság mondás életük természetes részévé válik.
- Várják a bibliai történetmondás alkalmát.
- Segítenek a történetmondás és a történet hallgatás körülményeinek a megteremtésében.
- Legyenek kedvenc bibliai szereplők, hőseik, akik példaképükké válhatnak.
- Az ismert történetek közül szívesen báboznak, dramatizálnak, ábrázolnak számukra kedves jeleneteket.
- Ismernek a keresztyén ünnepekhez kapcsolódó verseket, énekeket.
- Otthonosan mozogjanak a Szentesi Református Nagytemplomban és a gyülekezet imaházában. Ismerjék a gyülekezet lelkipásztorát.

6.6. Elvárás munkatársainkkal szemben

A keresztyén óvoda felnőtt közösségének hitelessé kell formálódnia – a Szentlélek Isten segítségével –, amit a gyermek megérez, és ezáltal megtapasztalja Jézus Krisztus szeretetét. Természetesen a nevelést teljes mértékben átvenni a családtól nem lehet, nem szabad, de velük együtt haladva, a közös célra tekintve óvodánk és a család betöltheti feladatát. (*“Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked. Ismételd azokat fiaid előtt, és beszélj azokról, akár a házában vagy, akár úton jársz, akár lefekszel, akár fökelsz!” 5 Móz 6,6-7*)

A Magyar Református Egyház Köznevelési Törvényének 48. §-a értelmében az intézmény minden alkalmazottjának tekintet nélkül arra, hogy milyen vallású és milyen munkakörben dolgozik figyelembe kell vennie, hogy református keresztyén közösség munkatársa, és köteles megjelenésével, megnyilatkozásaival, valamint életvitelével segíteni az ifjúság evangéliumi hit és erkölcs szerinti nevelését.

Továbbá olyan etikai és szakmai elvárás a kíváncsi óvodapedagógusainktól, melyet a fenntartó egyházi testületek törvényei, szabályrendeletei, nevelőkre vonatkozó etikai kódexe is megkövetel.

A Talentum Református Óvoda pedagógusai munkájuk és kapcsolataik során minden eredményért Istennek adják a dicsőséget. (Soli Deo Gloria). A keresztyén pedagógus hitbéli ismereteit folyamatosan gyarapítja. Azzal is példát mutat, hogy az istentiszteleti és gyülekezeti

alkalmakat hűségesen látogatja. A keresztyén nevelő hivatásának gyakorlása közben nem saját népszerűségére törekszik, hanem a szigorú szeretet és az irgalmasság együttes gyakorlására. A nem oktató-nevelő tevékenységet végző munkatársak és technikai dolgozók is a keresztyén munkaközösség részeivé kell váljanak, így érezhetik munkájukon Isten áldását.

Pedagóguskép

- Minden nevelő vállalja, hogy a gyermek Isten ajándéka, a gyermekkor is Isten rendelése, ezért azt sem visszafogni, sem felgyorsítani nem szabad. Ennek a kornak nagy jelentősége van a személyiségfejlődésben, amelyet fel kell ismernünk, és a reánk bízott gyermeket “Isten előtt kedves nevelésben” vezetnünk.
- Óvodapedagógusaink feltétel nélkül szeretik, és tisztelik a gyermeket, a szülőt, elfogadják a különbözőséget. Az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követik és írásban rögzítik, az OVI-kréta felületén, majd az eredmények alapján tudatosan fejlesztik. A szülőt folyamatosan tájékoztatják az elért eredményekről, gyermekének fejlődéséről. Jellemzi őket a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, a megújulásra való törekvés, egymás elfogadása, segítése, tisztelete, együttműködés a közösen megfogalmazott célok elérése érdekében. Jó munkahelyi légkörre, hatékony munkakapcsolatra törekszik az intézmény minden partnerével.
- Tervezik a saját szakmai jövőjüket, fejlődési lehetőségeiket, ismereteiket gyarapítják önképzés és továbbképzés során egyaránt. Szakmailag elhivatottak, igyekeznek megfelelni a társadalmi, oktatáspolitikai, és szervezeti elvárásoknak.
- A gyermeki közösség aktív, tevékeny irányítói. Tudatosan alkalmazzák a közösségfejlesztés változatos módszereit, élmény gazdag tevékenységek biztosításával.

Pedagógiai asszisztens kép

- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában.
- A gyermekekkel türelmes és szeretetteljes a kapcsolata, segíti személyiségük fejlődését.
- Tevékenyen vesz részt a gyermekek gondozási feladatainak ellátásában, szokásainak kialakításában, fejlesztésében.
- Gondoskodik a gyermekek testi épségéről, erkölcsi védelméről, a balesetek megelőzéséről.
- Magatartásával, viselkedésével és beszédkultúrájával pozitív mintát ad, értékeket közvetít.
- Aktív segítőként vesz részt a rendezvények szervezésében, lebonyolításában.

Dajka kép

- Figyelemmel kíséri az óvodapedagógusok elvárásait és annak megfelelően vesz részt a nevelőmunkában.
- Elfogad minden gyermeket és ennek megfelelően segíti személyiségük fejlődését.
- A szokásrendszer alakításában erősíti a gyermekeket személyes példaadással.
- Megfelelően, példamutatóan kommunikál a gyermekekkel és felnőttekkel egyaránt.
- Folyamatosan biztosítja az óvodai élethez szükséges megfelelő higiéniai feltételeket pontos, precíz munkavégzéssel.
- Aktívan részt vesz a rendezvények lebonyolításában.

6.7. Kíváncsi a szülőkkel szemben

Az óvoda igazi keresztyén szellemisége a szülők támogatása nélkül nem valósulhat meg. Természetesnek vesszük, hogy a szülők elfogadják, tisztelik az óvoda református jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsülik az intézményben dolgozók munkáját. Ennek érdekében lehetőséget biztosítunk arra, hogy az óvoda pedagógiai programját, feladatait megismerjék. Beiratkozás alkalmával a szülők nyilatkoznak arról, hogy az óvodánk keresztyén szellemiségében történő nevelését elfogadják.

A MRE Köznevelési Törvényének 42.§-a értelmében a szülőnek joga és kötelessége, hogy gyermeke színvonalas szellemi-lelki-testi gondozásában az intézménnyel együttműködjék, és abban részt vállaljon.

7. Az óvodai nevelés feladatai

AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI

7.1. Az egészséges életmód alakítása

Az óvodában az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az életritmus, a táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és az ezeken alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

Az óvodai nevelés során feladtunk a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése. Nem utolsó sorban a gyermekek egészségének védelme edzése, óvása és megőrzése.

A gyermekeknek az óvodában napi háromszori étkezéssel biztosítjuk a kellő összetételű és elosztású tápanyagszükségletet. Figyelembe véve a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi- tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök , illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése mellett. Az egészséges életmód kialakításához hozzá tartozik a fogmosás, az öltözködés, a pihenés és a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása is. Az étkezésekre mindig azonos időpontokban kerül sor. Fontos szempont az étkezések kulturált megszervezése, az étkezés közbeni helyes viselkedés. Figyelembe vesszük az ízlés és étvágy tekintetében az egyéni különbségeket, esetleges ételallergiát. A folyadék, az étkezések alkalmával és az egész nap során igény szerint rendelkezésre áll a gyermekeknek.

A testápolási szokások rendszere a gyermekek tisztasági igényének kialakulását szolgálja. Szükségesnek tartjuk a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolását. Az óvónő-gyerek közös együttműködése során sajátítják el a gondozási műveletek technikáját és alakítjuk ki a gyermekek igényét az önálló testápolásra (haj, bőr köröm, fogápolás). Az óvodában kialakult szokásrend szerint a gyermekek akkor mehetnek WC-re amikor akarnak.

Nagy figyelmet fordítunk az életvezetési készségek fejlesztésére, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek legküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Az életvezetési szokások kialakításához szükséges, hogy a gyermekek megtanulják, hogyan reagáljanak a hőmérsékleti változásokra, ezért javasoljuk a szülőknek a többrétegű öltözködés biztosítását, hogy a gyermek maga is el tudja dönteni, milyen és mennyi ruha legyen rajta. Napközben többször is az óvodapedagógus segítségével öltöznék a gyermekek. Ez lehetőséget teremt a bensőséges érzelmi kapcsolat kialakulására, a gyermekek önállóságának fejlesztésére.

Figyelünk a szükség szerinti cipőcserére, az egészséges tartást biztosító lábbeli használatára. A gyermekek mozgásigényének kielégítésére, testi képességeinek fejlesztésére spontán és szervezett lehetőségeket biztosítunk. A kedvező gyermeklétszám, az udvar és a tornaterem kiválóan alkalmas arra, hogy játékidőben a csoportszobán belül és kívül is végezzenek nagymozgásos tevékenységeket a gyerekek. Ehhez az óvodapedagógus teremti meg a balesetmentes és változatos feltételeket (eszköz, balesetmentes hely, idő, ötlet).

A mindennapos mozgásra és szervezett foglalkozásra, a napi és hetirend szerint kerül sor. A szabad levegőn történő délelőtti és délutáni mozgás, a játék mindennapi elfoglaltsága a gyermekeknek. Itt lehetőség nyílik új mozgásformák kipróbálására, begyakorlására, önbizalmuk erősítésére. A mozgásos játékokhoz az óvodapedagógus ad ötletet, biztatja, segíti a gyermekeket. A rendszeresen szervezett séták és kirándulások a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek a gyermekek számára.

A mindennapi pihenés, alvás a csoportszobában történik. Az egyéni alvásigényt figyelembe véve biztosítjuk, hogy a nem alvó gyermekek is a csendes pihenést megélhessék, és idegrendszerük, testük kicsit lelassulhasson a megfelelő fejlődés érdekében.

Az óvodapedagógus feladata

- a gyermekek egészségének védelme, testi fejlődésük elősegítése, természetes mozgásigényük kielégítése,
- megfelelő higiéniai szokások alakítása a szülők, óvodapedagógusok és segítő szakemberek segítségével és közreműködésével,
- egészséges és biztonságos környezet, megfelelő óvodai életritmus kialakításával testiszellemi fejlődésük segítése,
- a gyermekek saját és egymás testi épségének óvására, megóvására nevelés,
- környezettudatos magatartás alakítása a környezetszennyezés megelőzésével, a környezet védelméhez, megóvásához és a fenntarthatósághoz kapcsolódó szokások alakítása,
- saját egészségük védelmére nevelés (zsebkeendő használat, kézmosás, evés előtt, közös használati tárgyak tisztántartása),
- a dajkával aktív, rendszeres együttműködés a környezet tisztántartása, és a fertőzések megelőzés érdekében,
- rendszeres védőnői kapcsolattartás, a gyermekek higiénés ellenőrzése, probléma megbeszélése érdekében (pl. érzékszervi, tartási rendellenességek),
- rendszeres testedzés, időjárásnak megfelelő öltözködés, kirándulás, óvodán kívüli programok szervezése minden évszakban,
- fokozatos fizikai megterhelés, a nagymozgásos foglalkozásokon, és kirándulásokon,
- családi életre való felkészítés (apa-anya szerep),
- a sajátos fejlődésű gyerekek beilleszkedésének segítése, konfliktuskezelésre nevelés,
- önálló munkajellegű feladatoknál a veszélyhelyzetre való figyelemfelhívás

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- mindennapi szükségleteiket önállóan elégítik ki, önmaguk kiszolgálásában aktívak,
- a kívánt tevékenységi formákhoz pozitívan viszonyulnak,
- önállóan, az aktuális és az egyéni szükségleteknek megfelelően végzik a tisztálkodással, az étkezéssel, az öltözködéssel, a pihenéssel kapcsolatos teendőiket, törekedve az egészségmegőrzésre, illetve a betegség megelőzésére, az ezekhez szükséges tárgyakat, eszközöket rendeltetésszerűen használják, óvják, helyére teszik,
- az önkiszolgáló tevékenységek a készség szintjére fejlődnek, automatizálódnak,
- igénylik a rendszeres testmozgást, edzettek, mozgásuk harmonikussá, összerendezetté válik,
- ismeretekkel rendelkeznek az egészséges életmóddal kapcsolatban,
- kialakul az önmaguk és környezetük iránti igényesség, törekednek a környezet megóvására, védelmére,
- egészségükkel kapcsolatban képesek a mindennapi élet alternatívái közül az „egészségesebbet” választani,
- kialakul a testképük,
- képessé válnak saját erőforrásaik hatékonyabb mozgósítására.

7.2. Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása

Kiemelten fontosnak tartjuk az érzelmi nevelést, melyen egész nevelési rendszerünk alapul. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre tevékenységre serkent, és ösztönzőleg hat a gyermekek érzelmi kötődéseinek alakulására. Erre az óvodapedagógus keresztyén beállítódása, példamutatása ad mintát a gyermekek számára.

A gyermekek mindennapi életének színtereit otthonossá, barátságossá, játékra motiválóvá tesszük, ennek folyamatos alakításában a gyermekek is részt vesznek. A csoportszobát közösen díszítjük az aktuális témáknak, ünnepeknek, szimbólumoknak megfelelően. A csoportszoba berendezési tárgyai a gyermekek játéka és a különböző tevékenységeik szerint alakíthatók. Az átalakítás következtében meghitt zugokat, kuckókat tudunk teremteni, amelyek az intimitást növelik. A gyermekeknek saját öltöző szekrénye, kis tarisznyája van, ahová a személyes holmijukat, az otthonról hozott játékaikat elhelyezhetik.

A gyermekek óvodába lépését az „anyával együtt történő befogadás” lehetőségével igyekszünk megkönnyíteni. Fontos a családokkal való bizalmi kapcsolat kialakítása, melyhez nagyban hozzájárul a családlátogatás, melyet minden óvodapedagógusunk fontosnak tart. Az óvodába lépést

megelőzően szervezzük meg ezeket az alkalmakat. A gyermekek megismerésének első színtere, a saját biztonságot adó közegében, ami ad egyfajta kötetlenséget is, és a beszoktatást segíti ez a találkozás.

A gyermekek megismerése, képességeik, érzelmeik, kötődésük mindennapi cselekvéseik, játékaik és beszélgetések által történik. Ezekre alapozva valósítjuk meg egyéni fejlesztésüket, esetleges szorongásuk feloldását.

Az óvodáskorú gyermekre jellemző az érzelmi vezéreltség, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül. Elengedhetetlen, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék, és segítsük erkölcsi és szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását.

Az érzelmi elfogadásból táplálkozva alakítjuk ki a gyermekekben a közösségi együttélés alapvető normáit, mint a felelősségérzés, kötelességtudat, konfliktustűrő-és megoldó képesség. Az együttélés szabályait fokozatosan ismertetjük meg, és fogadtatjuk el velük, később bevonva őket újabb szabályok megfogalmazásába. A mindennapi mese, ének és tartalmas játék segítségével lehetővé tesszük, hogy a gyermekek élményszerűen átélhessék azokat az erkölcsi érzelmeket, melyek szocializációjuk szempontjából elengedhetetlenek, a segítőkészséget, együttérzést. A közösségi hatások lehetővé teszik, hogy a gyermekek én tudata megerősödjön, én-képe a különböző sikeres próbálkozásokban és kapcsolatokban differenciálódjon. Természetessé válik a kezdeményezés éppúgy, mint az elfogadás és az együttműködés.

Jelentős szerepet tulajdonítunk óvodánkban a napi rendszerességgel ismétlődő csendes perceknek, mesehallgatásnak, Bibliai történetmondásnak és közös ünnepvárásnak.

Intézményünkben a gyermekek nyitottságára építünk és abban segítjük a gyermekeket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és a családhoz való kötődés alapja. Ennek hatására rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, illetve kiemelkedő figyelmet igénylő gyermekek nevelésében különösen fontos az óvoda együttműködő szerepe a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodapedagógus feladatai

- szeretetteljes, otthonos körülményeket árasztó esztétikus környezet megteremtése,
- biztonságérzetet adó szokás-és szabályrendszer alakítása, mely lehetőséget ad a közös élmények átélésére és az önálló elképzelések megvalósítására,
- az egészséges énkép, reális önértékelés alakulásának segítése,
- empátiás készségük és szociális érzékenységük fejlesztése,
- a gyermekek pozitív, negatív élményeinek, gondolatainak figyelmes meghallgatása, megoldási utak keresése,
- az érzelmi intelligencia fejlesztése az érzelmi kifejezőmód elmélyítésével, önkontroll alakításával, motivációs szükséglet kontrollálásával,
- az egymástól való eltérés, különbözőség elfogadásának erősítése,
- a keresztyén értékrendnek megfelelő erkölcsi tulajdonságok alakítása, pl. becsületesség, igazmondás, a tettek reális következményeinek elfogadása, egymásra való figyelés, öröm, megbecsülés érzésének megtapasztaltatása,
- a kötődést erősítő érzelmek és kifejezőmódok erősítése, a családhoz, óvodatársaihoz, felnőttekhez, szülőföldhöz, nemzethez, természeti és épített környezethez,
- baráti kapcsolatok segítése, tiszteletben tartása,
- egymás iránti felelősségvállalás megalapozása,
- közös feladatok, közös tevékenység a családdal (játsszódélután, ünnepek),
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek beilleszkedésének segítése, szükség esetén nevelésükhöz szakemberek bevonása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- kialakul a közösség, társak iránti igényük,
- képesek betartani a közösségi élet szabályait, alkalmazkodnak a szokásokhoz,
- konfliktusaik megoldásával próbálkoznak, kompromisszum készek,
- kialakul az önértékeléshez és az önkifejezéshez szükséges készségek, egészséges énképük,
- a választott tevékenységben kitartók, a tevékenységet türelmesen befejezik,
- feladattudatuk kialakulóban van,
- szívesen segítenek egymásnak és a felnőtteknek,

- felelősséget éreznek egymásért és a vállalt feladatokért, kialakul önfegyelmük,
- tudják érzelmeiket kifejezni szóban, cselekedetben,
- empátiás készségük megnyilvánul,
- társas kapcsolataik, a közösségben elfoglalt helyük kialakul, elfogadják a másikat, toleránsak.

7.3 Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés az óvodában a teljes nevelési folyamatot áthatja. Derűs légkörben, vonzó tevékenységekkel, interperszonális kapcsolatokkal ébresztjük fel és tartjuk fenn a gyermekek beszédkedvét. Kiemelten fontosnak tartjuk az óvodapedagógusok példamutató, utánzásra alkalmas kifejező, szép beszédét, valamint az árnyalt metakommunikatív kifejezőmódot.

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megjelenő, így ennek kihasználása az óvodapedagógusok feladata. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – az óvodai nevelés egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés kiemelt feladatunk. Hiszen célunk, hogy a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvét fentartsuk, ösztönözzük, meghallgassuk őket, kérdéseikre kielégítő válaszokat adjunk.

A nap során természetes módon adódó helyzetekben megéreztetjük a gyermekkel a magyar nyelv változatosságát, játékosságát, érzelmeit kifejező árnyaltságát, humorát. Tudatos megerősítéssel érjük el, hogy kialakuljon az életkoruknak megfelelő anyanyelvi kultúrájuk, az élményközpontúság figyelembevételével. Olyan kommunikációs helyzeteket teremtünk, melyekben fejlődik beszédkapcsolatuk, képessé válnak azok folyamatos fenntartására.

Részletesen feltárjuk a gyermekek nyelvi fejlődésének családi hátterét, jellemzőit. Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetések, mesék és az azzal kísért együttes tevékenységek fontosságára.

A beszédhibák megelőzése érdekében játékos formában gyakorolják a helyes hangképzést, kiejtést, beszédritmust, hanglejtést. Kihasználjuk a mese, a vers és a bábjáték pedagógiai hatását.

Az értelmi fejlesztések, nevelés a gyermekek érzelmi képességeinek sokirányú fejlesztését célozza. Építünk a gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, a játék során szerzett spontán tapasztalataikra. Az egyéni fejlesztés keretében megteremtjük ezek felhasználásának, alkalmazásának lehetőségét a gyakorlatban. Főleg önkéntelen figyelmükre támaszkodva a tevékenységek során biztosítjuk a sok mozgást, cselekvést, a tárgyak, dolgok jelenségek

szemléletességét, azok sokoldalú érzékelését. A tapasztaltak szóbeli megfogalmazására készítjük a gyermekeket, miközben gondolkodásukat tartalmilag és formailag is fejlesztjük.

Megteremtjük az önálló tanuláshoz szükséges feltételeket, a véleményformálás és ítéletalkotás lehetőségét. A gyermekek élményeit, tudását, tapasztalatait folyamatosan bővítjük az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Eközben fejlődnek az ismeretek rendszerezéséhez szükséges készségeik és képességeik.

Az óvodapedagógus feladatai

- a pozitív beszélő-környezet megteremtése,
- az egyéni szükségletek megfogalmazásának, kifejezésének segítése,
- a szókincs, a kifejezőkészség fejlesztése, a nyelvtanilag helyes beszéd alakítása, beszédbátorság fejlesztése,
- a nyelvi identitás és alkotóképesség fejlesztése,
- az érzelmek felismerése és kifejezése,
- a gondolkodás fejlesztése a problémamegoldó, kreatív gondolkodás irányába,
- a minden érzékszervre ható tapasztalatszerzés, folyamatos tevékenykedtetés biztosítása,
- a gyermekek önkéntelen figyelmének, kérdéseinek, megjegyzéseinek, az őket foglalkoztató aktuális témák figyelembevétele,
- fogalmaik, képzeik gazdagítása az új tapasztalatok összekapcsolása a már meglévőkkel, az alkotóképesség és a képzelet fejlesztése,
- a műveltség megalapozása, a művészetek esztétikájának felismertetése, az esztétikai fogékonyság fejlesztése,
- az együttműködés képességének fejlesztése a közös feladatmegoldások által.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- igénylik a mindennapos mesélést, képesek követni, megérteni belsővé formálni a mondanivalóját,
- szívesen beszélnek egymással és a felnőttekkel, mondanivalójuk érzelmi árnyalására is képesek,
- végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét,
- a metakommunikációs jelzéseket megértik, maguk is alkalmazzák,
- minden szófajt használnak, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtaikat alkotnak.

- képesek az átélt események, történetek, mesék, érzelmek felidézésére,
- képesek elemi következtetésekre ok- okozati összefüggések felismerésére,
- képesek megérteni az átvitt értelmet, képesek elvonatkoztatni a konkrét helyzettől,
- kialakul a testséma, a pontos térészlelés, téri tájékozódás,
- megjelenik a tudatos tervezés az eszköz kiválasztásban, az egyszerű műveletek sorrendiségének megállapításában,
- képesek előre látni tevékenységük következményét, képesek időben előre gondolkodni,
- kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul

8. Az óvodai élet megszervezése

Az Óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Az óvoda gyermekcsoportjai vegyes életkorúak. Nézetünk szerint ez kedvező feltételeket teremt a differenciált egyéni fejlesztéshez, a fejlettség szerinti beiskolázáshoz, a közösségi nevelés hatékonyabbá tételéhez. A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó, iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. Ezek szerint kell alkalmazni a tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

A napirendben és a hetente ismétlődő hetirendben a csoportban dolgozó óvodapedagógusok határozzák meg a gyermekek számára felkínált játék és egyéb tevékenység tartalmát. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. Fontos hogy a pedagógusok megtalálják a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, és a játék ebben kitüntetett szerepet kapjon. Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a személyes interakciókra a gyermekekkel, a napi szintű előszavas mesélésre és a közösségi játékelmény biztosítására.

Naponta teremtünk lehetőséget mesélés és verselés mellett, éneklésre, rajzolásra, festésre, környezetükkel való aktív ismerkedésre, a szervezett játékos mozgásra. Hetente egy alkalommal minden csoportban kötelező testnevelést szervezünk a tornateremben vagy az udvaron. A mindenkori nagycsoport heti váltásban és rendszerességgel vesz részt uszodai és birkózótermi mozgásfejlesztésben. A különböző napirendi elfoglaltságok ideje rugalmasan kötött, az óvodában töltött idő és a tevékenységek sokfélesége miatt.

A rendszerességgel szervezett délelőtti csendes percek az étkezések előtti és utáni, elalvás előtti rövid, kötött imádságok mondásának szokása az Istennel való beszélgetés, kapcsolat alakulását segítik. A nevelési folyamat ritmusát az évszakok, a keresztyén és egyéb ünnepek, jeles napok váltakozása adja meg.

A tevékenységek időtartamának meghatározásakor figyelembe vesszük a gyermekek életkorát és életkori sajátosságait, valamint a nyitvatartási időt.

A játéknak fontos szerepe van az óvodai életben és az irányított tevékenységeknél is a játékosság elvét követjük. Nyáron (júniustól augusztusig) az óvodai tevékenységek nyári napirend szerint zajlanak. Jellemzője a sokféle mozgásforma, pancsoló használata, szabadjáték és kreatív alkotó tevékenységek a csoportszobában és az udvaron. A nyári időszakon belül az óvoda zárva tartásának idején felújítási, takarítási és karbantartási munkát végeznek.

Az óvoda ajánlott napirendje

Időkeret	Tevékenységek
6.00-7.00	Gyülekezés összevont csoportban Játék
7.00-8.30	Játék saját csoportban Szabadon választott tevékenységek Mindennapos mozgás Tízórai
9.00-11.30	Szabadon választott tevékenységek Kezdeményezések Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek, Áhítat/Csendes percek - hitéletre nevelés együttlét Öltözködés, játék a szabadban, séta
11.30-14.30	Előkészületek az ebédhez, Ebéd Tisztálkodás, Fogápolás Délutáni pihenés
14.30-17.00	Ébredés, Öltözködés Tisztálkodás, Uzsonna Mindennapos mozgás Játék Szabadon választott tevékenységek Levegőzés Hazabocsájtás

9. Az óvodai élet tevékenységformái

9.1. Játék

A játék az óvodai nevelés legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, ezáltal a leghatékonyabb eszköze. A mindennapok során folyamatosan biztosítjuk a zavartalan szabad játéktevékenységet.

A játékban a kisgyermek szinte észrevétlenül tanul, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő pozitív, negatív élményeket. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait a játékban jeleníti meg. Ezáltal a játék az egész személyiséget fejlesztő és élményt adó tevékenységgé válik. A kreatív légkör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását és az alkotó együttműködés kialakulását. Játékában így a keresztyén erkölcs jellemzőit gyakorolja, a szeretetet, megértést, igazságot, alkalmazkodást, rendet.

A játék szabadon választott, külső céltól független, melyet örömezés kísér, és amelyben legsokoldalúbban és legtipikusabban mutatkozik meg a gyermek önkifejezése és környezethez való viszonya. Az óvodában előtérbe helyezzük a szabadjáték érvényesülését. A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is megmutatkozik.

Óvodáskorban minden játéktevékenységet fontosnak tartunk: a mozgásos játékok, a szerepjátékok, az építő, konstruáló játékok, a szabályjátékok, a dramatizálás, a bábozás, és a gyakorló játék is fontos szerepet tölt be ebben az életkorban. Minden életkorban jellemző egy domináns játékfajta, de a többi is egyaránt megjelenik. Pedagógiaileg egyaránt értékesnek tartjuk a magányos, páros, kisebb vagy nagyobb csoportokban zajló játékot, ezeknek mind fejlesztő hatása van. A játékhoz megfelelő helyet, esztétikus és egyszerűen alakítható, gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre adunk lehetőséget a napi tevékenységek során. Az óvodapedagógusok törekszenek arra, hogy megfelelő csoportlégkört biztosítsanak a különböző játékformákhoz. A játék valamennyi tevékenységformát magába foglalhatja, ami ebben az életkorban érdekes lehet. A dalok, versek, mondókák, rajzok, kézimunkák segíthetik a játék érzelmi, képzeleti átélését.

A kisgyermek első játszótársa a felnőtt, az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd, amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus személyes példája, hiteles, őszinte viselkedése minta, ösztönző hatású a kisgyermek játéktevékenységére. A gyermek a megélt vagy vágyott helyzeteket reprodukálva kipróbál, megismer, felfedez műveleteket, szerepeket,

viselkedésmódokat. Gyakran azonosulva a bibliai történet szereplőivel, a gyermek újra éli játékában a “szeretet győzelmét”. Követve vezeti a csoport szabad játékát, bekapcsolódik, inspirációt ad szavakkal, kérdéseivel, egy-egy felkínált tárggyal. Tapintatos szemlélője a játéknak. A gyermekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki.

A játék szervezett és egyben önérvényesítő tevékenység is. A szervezettség az együttműködésben, az önérvényesítés pedig a gyermek egyéni elképzelésében érvényesül.

A csoportszoba tárgyai, berendezése, a játékszerek a szabad játék kialakulásának külső feltételei. A belső tér kialakításakor az esztétikai szempontok mellett figyelembe vesszük, hogy a bútorok, berendezési tárgyak könnyen mozgathatók legyenek, teret adva a gyermek játékában megnyilvánuló fantáziájának, kreativitásának.

A csoportszobát kuckósan rendezzük be, mert gyermekeinknek körül kerített kis világra, védettségre, meghittsége van szükségük. Egyszerű, áttekinthető belső teret alakítunk ki, melyet kis paravánok, polcok, a gyermekek méretéhez igazodó bútorok tagolnak. Jó minőségű, főként természetes anyagú, esztétikus, a gyermeki képzelet szabad áramlását ösztönző anyagokat, játékszereket biztosítunk.

Minden évszakban sokat játszunk az udvaron, adottságait kihasználva itt is megteremtjük a szabad játék lehetőségét.

Cél

- a gyermekek szocializációjának elősegítése önmaga, társai és a környező valóság játékban történő megismerése által
- a mozgásfejlődés elősegítése: az építés által fejlődik finommotorikájuk
- a szabály és szerepjátékok segítségével az értelmi képességek fejlesztése
- közös játék során a beszédfejlődés elősegítése (szókincsbővítés, kifejezőkészség fejlesztése)
- az érzelmi fejlődés elősegítése a szerepjátékok által

Feladatok

- a szabad játék túlsúlyának és folyamatosságának érvényesüléséhez szükséges feltételek biztosítása,
- gyermekek játékban történő önkifejezésének elősegítése,
- a gyermekek szabad képzettársításának, problémahelyzetek önálló megoldásának támogatása,

- valódi játszótársként adjon mintát a játékkapcsolatok alakulásához: mintakövetés, bevonódás, szerepvállalás, kezdeményezés, alkalmazkodás,
- ismerje és segítse elő a gyermekek élményforrásainak alakulását,
- a gyermeki fantázia kibontakozását segítő játékok, játékformák, játéksituációk feltételeinek biztosítása, (anyagok, használati tárgyak, képek, eszközök, játékszerek),
- udvaron egyéb lehetőségek kihasználása mellett a mozgásos játékok kezdeményezése,

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- óvodáskor végére szívesen, önállóan kezdeményeznek játékot, megszervezik a tevékenységet,
- képesek együttműködni, szabályokat felállítani, megállapodást kötni és azokhoz, valamint egymáshoz alkalmazkodni,
- képesek kitartóan, elmélyülten játszani a maguk által alakított játékorientált környezetben,
- tartós társkapcsolatok alakulnak a gyermeki önkifejezés megvalósulása során,
- a kialakult konfliktusok megoldására ismernek megoldási módokat,
- tudnak önállóan, konszenzusos alapon szabályt tartva játszani,
- szívesen kezdeményeznek szabályjátékokat, önállóan is kitalálnak szabályokat.

9.2.Munka jellegű tevékenységek

Keresztyén szellemiségű óvodánkban munkatevékenységek végzésével célunk a szolgáló élet megalapozása. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység: az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás. Törekszünk arra, hogy a gyermekek sok mindent kipróbálhassanak, ami az életkori sajátosságaiknak megfelel.

A szeretett felnőttel közösen végzett munkatevékenységek örömmel, büszkeséggel töltik el a gyermekeket, legtöbbször nem is az eredmény motiválja őket, hanem az együttes élmény. Kiemelt szerepe van az óvónői minta adásnak, fontos feladatunk a gyermekek motiválása, bátorítása, értékelése, dicsérete. A gyerekek az óvoda közvetlen környezetének rendbetételében, udvar szépítésében, virágok locsolásában, az óvoda kertjének gondozásában, játékok elpakolásában, a babakonyha kitakarításában és számtalan más helyzetben felfedezik a természet szépségét, a

környezetük tisztaságát, rendezettségét. Ezek a tevékenységek a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

A gyerekek utánozzák a családban és az óvodában látott mintát, valójában játszanak munkavégzés közben (pl.: szerepjátékok). Lehetőség nyílik a tevékenységek közben a beszélgetésekre, megfigyelésre, szókincsük bővítésére, éneklésre, mondókázásra. Egyéni képességeiket szem előtt tartva megbízzuk a gyermekeket kisebb-nagyobb alkalmi feladatokkal, (pl. napi feladatok ellátása (terítés, étkezés utáni pakolás, üzenet továbbítása, stb..), mely sikerélménnyel tölti el őket.

Célok

- legyen a munkatevékenység pozitív élmény, sikerélmény forrása,
- alakuljanak ki cselekvő tapasztalás útján a munkavégzéshez szükséges szokások, attitűd, jártasságok és készségek,
- segítse elő a közösséghez, környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, annak megóvását, védelmét,
- legyenek képesek saját és mások munkájának megbecsülésére, elismerésére.
- A környezetére és önmaga tisztaságára igényes gyermekek nevelése a fő célunk.

Feladatok

- a sokoldalú cselekvő tapasztalatszerzést elősegítő munka jellegű tevékenységek feltételeinek megteremtése,
- az önálló munkavégzés lehetőségeinek biztosítása,
- önállóság, felelősségérzet, kitartás, alkalmazkodó-, együttműködő készség fejlesztése
- a munka eszközeinek, azok használatának, a munkavégzés legcélszerűbb fogásainak megismertetése, gyakorlása,
- a balesetvédelmi, higiéniai szabályok megismertetése, betartása, betartatása
- a környezet esztétikumának, rendezettségének megéreztetése,
- környezettudatos magatartásra, környezetvédelemre nevelés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- az önkiszolgálást természetes teendőként látják el,
- kialakulnak a környezetük rendben tartásával, óvásával, védelmével kapcsolatos szokások,
- képesek a munkavégzés során együttműködni, alkalmazkodni,
- megjelenik a felelősségtudat, kitartás,

- ismerik a munkaeszközök használatának módját, a legcélszerűbb munkafogásokat,
- kialakulnak a tevékenység által megkívánt baleset-megelőző szokások, vigyáznak saját és egymás testi épségére,
- érzik, tudják, hogy tevékenységüknek hatása van környezetükre,
- értékelik és megbecsülik önmaguk és mások munkáját.

9.3. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A „tevékenységekben megvalósuló tanulás óvodáskorban” kifejezés azt a pedagógiai megközelítést jelenti, hogy a tanulás az óvodáskorú gyermekeknél nem hagyományos, iskolai tanórákhoz hasonló formában történik, hanem a játékos, cselekvéses tevékenységeken keresztül.

A tanulási folyamat jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes környezetben, elsősorban a szabad játékban és az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéb tevékenységi formákban valósul meg. A gyermek a világot komplex módon érzékeli, ezért a tanulást is komplex módon valósítjuk meg. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. Arra van szükség, hogy maguk fedezzék fel a „csodákat” környezetük valóságából, mert erre éreznek belső késztetést. A játék magával hozza a problémákat, az új élethelyzeteket. Ezek megismerését és megoldását tapasztalataik, emlékképeik, gondolkodásuk, nemegyszer fantáziájuk segíti, közben tanulnak is. Ebben a folyamatban az óvodapedagógus a gyermekek tanulási képességeinek alakulását követi, személyre szabott pozitív értékeléssel segíti.

A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját.

A családokkal való együttműködés, a családok a tanulási folyamatban való részvételükkel és a folyamatos visszacsatolásnak nagy jelentőséget tulajdonítunk pl. érdekes hobbik, népszokások, mesterségek bemutatása, művészeti előadások.

Az óvodai tanulás során az elsődleges célunk az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, amely elsősorban játékba integrált tevékenységekben, cselekvésekben valósul meg. Az óvodapedagógusok feladata a játékos cselekedtetés által motiválni, figyelmet, koncentrációt, érdeklődést fenntartani, minden érzékszervet bevonva új tapasztalatokat, ismereteket biztosítani.

A tanulás jellemzői óvodáskorban:

- Élményszerűség: A tanulás mindig az élményekhez kötődik – ami érdekli a gyermeket, arra figyel, azt sajátítja el.
- Utánzás, tapasztalás, cselekvés: A gyermek a környezetéből ellesi, megfigyeli és kipróbálja a tevékenységeket.
- Integrált fejlődés: A tanulás nem különül el más fejlődési területektől (pl. mozgás, beszéd, gondolkodás), hanem ezek szorosan összefonódnak.

Tevékenységek során megvalósuló tanulás:

Játék: Szabályok követése, szociális készségek, képzelet, együttműködés

Verselés, mesélés: Szókincsfejlesztés, emlékezet, képzelet, erkölcsi tanulságok

Ének, zene, népi játék, tánc: Ritmusérzék, hallásfejlesztés, figyelem, mozgáskoordináció

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka: Finommotorika, kreativitás, esztétikai érzék

Mindennapos mozgás: Nagymozgások, téri tájékozódás, testtudat, fegyelem, koncentráció, kitartás, szabálytudat

Külső világ tevékeny megismerése: Tapasztalati úton szerzett ismeretek a természetről, közösségről, matematikai tapasztalatok bővítése, környezettudatosság

Munkajellegű tevékenységek: Önállóság, feladattudat, felelősségérzet megvalósulása a különböző tevékenységekben

Óvodapedagógus szerepe a tanulás irányítása során:

- Környezeti feltételek megteremtése, a különféle játékeszközök, anyagok biztosításával.
- Motiválás, bátorítás, dicséret, megerősítés, egyéni pozitív értékelés.
- Mintanyújtással, mely során megmutatja, hogyan kell valamit csinálni (pl. kézműveskedés).
- Megfigyelés, differenciálás a tevékenységek során, ahol figyelembe veszi az egyéni képességeket.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Célok

- fejlődjenek a spontán és a későbbi tudatos tanulást segítő képességeik, kreativitás
- alakuljon az önálló tapasztalatszerzéshez, problémamegoldáshoz, tanuláshoz fűződő pozitív viszonyuk,
- erősödjön az önálló cselekvés és feladatvégzés iránti kompetenciakészítés a sikerélményeik által,
- támogassa a szociális képességek fejlődését.

Feladatok

- a szervezett és spontán tanuláshoz szükséges támogató környezet megteremtése pl. élményt nyújtó játék, és egyéb tevékenységek közötti váltás lehetősége, gazdag tárgyi környezet; változatos helyszín, a tanulást segítők köre,
- a különböző képességek fejlesztéséhez a minden érzékszervet foglalkoztató tapasztalás, a felfedezés lehetőségének megteremtése, a kreatív megközelítésre inspirálás, azon feltételek biztosítása, melyek révén a tanulási tevékenységet a gyermekek örömmel és önként vállalják fel,
- a szociális tanulás lehetőségeinek megteremtése,
- a gyermekek tanulási tevékenységének személyre szabott, pozitív értékeléssel történő segítése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- örömmel és önként vesznek részt a tanulási tevékenységben,
- képesek elmélyülten, kitartóan játszani, tevékenykedni,
- kreatív ötleteik vannak a problémamegoldásban,
- képesek a társaikkal és felnőttekkel való együttműködésre,
- képesek rövid ideig tartó szándékos figyelemre,
- alakulóban van türelmük, önfegyelmük

9.4. A külső világ tevékeny megismerése

„Minden bús madarat, szomorka bárányt
végy öledbe, becézz, étess, vigasztalj! –,

(Dsida Jenő: Légy szent, fiacskám!)

A Biblia tanítását alapul véve a Föld és a világ Isten teremtménye. Isten lakásul, lakóhelyül rendezte be a Földet. A teremtéstörténet refrénje és zárómondata: - *...és látta Isten, hogy amit alkotott, igen jó! (1 Móz 1,31)* - tömören megfogalmazza és megadja a legfontosabb célunkat és feladatunkat az óvodában. Az óvoda gyermek szüntelenül felfedezi környezetét, és eközben számára fontos tapasztalatok birtokába jut. A környezet megismerése révén sokoldalú matematikai tapasztalatokat szerez, hiszen életünk tele van matematikai tartalommal. Jövőnk érdekében a természeti környezetünk védelméért, a természeti értékeinkre, a védelmükre való érzékenységet már kora gyermekkorban kell elkezdenünk, hiszen az első hét év a személyiségfejlődésben is meghatározó.

A környezet ismeretére, szeretetére és védelmére nevelés, a környezettudatosság, a környezetkultúra alakítása az óvodai nevelés során folyamatosan történik, be kell, hogy épüljön a gyermek valamennyi tevékenységébe. A környezeti nevelés katalizátorként segítheti a gyermekek érzelmi és esztétikai nevelését. A környezettudatos magatartás formálása elsődleges, kiemelve az egyén és a társadalom kapcsolatát, és felelősségét.

A természetszeretetre és védelemre való nevelést lakóhelyünk élővilágának, a helyi értékek megismertetésével kezdjük. A rácsodálkozást követi a természet megszerettetése, majd az érte való cselekvés gyakorlása.

A gyermekek megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, a szokások, közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit.

Az óvoda udvarán figyeljük az évszakok és az időjárás változásait, gondozzuk az Ovi-kertet. A kerti munka összefonódik a külső környezet megismerésére neveléssel. A kerti munka legfőbb nevelő szerepe a keresztyén világnézet formálásában mutatkozik meg. Tevékenykedés közben tapasztalatokat szereznek a gyermekek:

- a teremtett világ szépségéről, amin keresztül a természet szeretetét felébreszthetjük,
- a teremtett dolgoknak sokféle és rendszeres gondoskodásra van szüksége. Ezt a feladatot Isten bízta ránk.

Munka közben észrevesznek összefüggéseket, pl. munkánk eredménye Isten áldásán is múlik. Elvetjük a magvakat, gondozzuk, ha Isten megáldja munkánkat, annak gyümölcse is lesz, örömet találunk benne. A kerti munka segíti a természet törvényszerűségeinek megértését, pl. az évszakok váltakozását. Ennek megfelelően tevékenykedünk a gyermekekkel közösen: télen madarakat etetünk, játszunk a hóval, tavasszal rügyeket, hajtásokat figyelünk, csíráztatunk, palántázunk, ültetünk, gereblyézünk, talajt előkészítünk, nyáron locsolunk, homokvárat építünk, gyomlálunk, őszel terméseket gyűjtünk, falevelet gereblyézünk, udvart rendezünk, betakarítjuk a kiskert terméseit. Tevékenységeink során mindent megnézünk, megfogunk, beszélünk róla, használunk nagyítót, kis kosarat, kis seprűt, lapátot, ásót. Észrevesszük a madarakat, a kis bogarakat, lepkéket, hangyákat, ásás során gilisztát figyelünk.

Az emberek és a természet világával való ismerkedésünk során élünk az információs és kommunikációs technika eszközeinek használatával is. IKT eszközöket minden esetben az óvodás korú gyermek életkori sajátosságaihoz, kíváncsiságukat figyelembe véve és megfelelő mérték mentén haladva alkalmazzuk, elsődlegesen az óvodapedagógusi munka felkészülő, tervező szakaszában, pl. CD lejátszó, fényképezőgép, internet, laptop, projektor.

A tevékenységek alkalmával megragadunk minden olyan lehetőséget, mellyel matematikai tapasztalatainkat is bővíteni tudjuk. Figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat, és az elvárható szinten fokozatosan építjük, és szélesítjük ezen ismereteiket.

Feladataink a matematikai tartalmú tevékenységek során:

Olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítunk, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését és természetes élethelyzetekben lehetővé teszik a matematikai tartalmú ismeretek elsajátítását.

A komplex matematikai foglalkozások vagy kötetlen kezdeményezések minden esetben a gyermek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodnak. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba ágyazva valósítjuk meg. A matematikai tartalmú játékos tevékenységek komplexen jelennek meg napjainkban.

A gyermeket körülvevő világ megismerésében a **közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre** építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermeket természet közeli élettel, személyes példát mutatva számára. Megfigyeléseink a természeti, társadalmi jelenségek közötti **összefüggés** megláttatására irányulnak.

E közben a gyermek tapasztalatokat szerez a közvetlen és tágabb természeti - emberi - tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. Felismeri a mennyiségi, alaki nagyságbeli és téri viszonyokat, alakul ítézőképessége, fejlődik tér-, sík és mennyiségszemlélete.

Kiemelt helyet kap az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvásában. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a **komplex foglalkozások** legtöbb esetben a szabadban zajlanak (óvoda udvara, óvoda közvetlen és tágabb környezete). A séták, kirándulások, a családok környezeti adottságaira építkező tevékenységek mind tanulási-, tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítanak a gyermeknek. Mindez hozzásegíti ahhoz, hogy kialakuljon a természet szeretetének érzése, a természetvédelmet biztosító viselkedési, magatartási minták. Fejlődik a társadalmi együttéléshez szükséges lelkiismeret, tolerancia, a mások véleményének, érzéseinek, gondolatainak tisztelete - a **mások elfogadásának képessége**. Tapasztalatai alapot adnak a környezetében lévő szabályok megismerésére, gyakorlására.

Az ember, a természet, a hagyomány szoros kapcsolatban vannak. Ezt a kapcsolatot az alábbi tevékenységek erősítik:

- Évszakok változását, időjárást megfigyelő tapasztalatszerzések, jeles napokhoz kapcsolódó tevékenységek (*Föld Napja, Állatok Világnapja, Víz Világnapja*).
- Hagyományos népi életmódhoz kapcsolódó környezetalakító munkák (*palántanevelés, növénygondozás, állatgondozás*).
- Termések, gyógynövények gyűjtése, gyümölcszsüreték családnál, gazdaságoknál, befőzések, gyümölcszárítás.
- Rendszeres környezetmegismerő séták, tájmegismerő kirándulások (*pl.: Erdei Óvoda*).

Célok

- a gyermekek figyeljenek fel a természet szépségére, érezzék a felfedezés örömét, izgalmát, amikor új, ismeretlen dolgokkal találkoznak, és kialakuljon bennük az együttérzés, a sajnálat, a csodálat és a szeretet érzése.
- szerezzenek olyan tapasztalatokat a külső világ felfedezése során, amelyek révén képessé válnak az életkoruknak megfelelő eligazodásra,
- alakuljon bennük a természet, az élet tisztelete, az élőlények iránti szeretet, kímélet,
- feladattudat felébresztése a teremtet világ felé, becsüljük meg, ápoljuk azt, mivel Isten az emberre feladatot bízott, őrizzük és gondozzuk a Földet és az élővilágot. Ezáltal megértik, hogy a környezet megismerése, védelme, szeretete nem csak érdekünk, feladatunk is.
- legyenek tapasztalataik a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól,

- alakuljanak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti, társadalmi környezet megóvásához és megbecsüléséhez szükségesek,
- fogalmazzák meg a környezetről szerzett tapasztalataikat az adott beszédhelyzethez alkalmazkodva.
- ismertessük fel a gyermek személyes felelősségét e kérdésben. Ha ez sikerül, otthon is elmondják majd, miért nem jó, mikor a szülő a hatodik zsugor műanyag üdítőt veszi le a polcra, vagy nem a helyi termelőtől nem szezonális zöldséget vagy gyümölcsöt vásárol stb. Ezáltal az óvodás gyermek is részt vehet a család „nevelésében”.

Feladatok

- környezetvédelem - természetvédelem: hitünkbeli adódó feladatok. A két fogalom jelentésének különbözőségét cselekvéses tapasztalatszerzéssel, megfigyelésekkel érzékeltetjük. (A környezetvédelem egy társadalmi tevékenység, amely kölcsönhatásban van a természetvédelemmel. Amíg a természetvédelem elsősorban az élő, természeti értékek megőrzéséért küzd, addig a környezetvédelem az élhető, fenntartható környezet védelmére és kialakítására fektet nagy hangsúlyt. A környezetvédelem fontosnak tartja, hogy az emberi termelési, fogyasztási rendszer „fenntartható” legyen.)
- “Globálisan gondolkodni — lokálisan cselekedni” alapelv érvényesülése a munkánkban, ahol a saját környezetünk iránt kell pozitív érzelmeket kiváltani.
- a folyamatos, cselekvő tapasztalatszerzés biztosítása a közvetlen és tágabb természeti környezetről,
- az ember alkotta mesterséges környezetben való eligazodás segítése, a környezetkultúra, környezettudatos magatartás alakítása,
- a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatása a környezet formai és mennyiségi viszonyainak felfedezésével,
- annak felismertetése, hogy környezetünknek magunk is alakítói vagyunk (élősarok, teremdzítés),
- a testséma és térpercepció fejlesztése, az évszakok változásának érzékelésével, az ünnepek a népi megfigyelések, a készülődés örömeinek megéreztetése,
- keresztyén értékeink szerint a teremtetett világ szépségeinek felfedeztetése,
- nemzeti kultúránk, hagyományaink játékba ágyazott felidézésével a hazaszeretetük, szülőföldhöz tartozásuk erősítése.

Isten gondviselésével a Talentum Református Óvodában megkezdett nevelésünk folytatódhat közös intézményünkben, az iskolában. Legtávolabbi célunk pedig, hogy majd az iskolai évek végére a gyerekek ismerjék fel a világméretűvé válás jeleit és legyenek képesek ellenállni a káros hatásoknak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, ismeri a város nevezetességeit: Könyvtár, Múzeum, Széchenyi-liget.
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- az évszakok változását, napszakokat ismerik, aktívan, örömmel vesznek részt a néphagyományhoz, hitéhez, kapcsolódó ünnepeken,
- képesek ok-okozati összefüggések felismerésére, megfogalmazására,
- képesek cselekvéses úton különféle dolgok csoportosítására, ahhoz szempontok találására,
- tudnak számlálni, mennyiségeket, térbeli viszonyokat megkülönböztetni.
- meg tudja nevezni az emberi test részeit, a törzs kifejezést használja. Énképe fejlődik. Érzékeli a kellemes, kellemetlen érzéseket magán. Ismeri érzékszervei funkcióját, védelmét, ápolását.
- ismeri a környezetükben található növényeket, virágokat, zöldeket (*legalább 6-6 fajtát*).
- a környezetükben élő költöző madarakat és rovarokat meg tudja nevezni, és csoportosítani tudja megfelelő szempontok szerint.
- megismer 4-6 rovar. A megismert állatokat csoportosítani tudja tulajdonságaik, lakhelyük szerint.
- színeket, színárnyalatokat meg tud különböztetni a természet növényein, állatain is.

9.4.1. Matematika tartalmú tevékenységek szervezése:

A gyermeket körülölelő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedezése, megtapasztalása játékos formában, a gyermek igényeihez, ötleteihez igazodva, komplexen feldolgozva. A komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre helyeződik a hangsúly, amelyben a matematikai nevelés **önállósága** is jelen van. A gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a matematikai tanulás több formája valósul meg.

Első szint: bevezetés a matematikába - általában a gyermek 5. életévéig tart.

Feladata: matematikai érdeklődés és kíváncsiság kielégítése, matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása, a természeti-, társadalmi környezetéhez kapcsolódó tapasztalatokban, játéktevékenysége során.

Második szint: intenzív fejlesztési szakasz 5-6-8 éves korban.

Feladatai: iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerzése, részképességek, gondolkodási műveletek fejlesztése, szokások elsajátítása.

Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából, mely összefüggést dolgozzuk fel foglalkozáson, az óvodapedagógus dönti el. A matematikai nevelés tartalmát képező ismeretek a gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyait, formáit tükrözik, melyeket természetes szituációkban történő megfigyelésekre építjük.

A gyermek 4. életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb nagyobb csoportokban, általunk irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. A matematikai nevelés meghatározó szerepet tölt be a gyermek képességeinek fejlesztésében. Fontos hely jut az érzelmi és az akarati tulajdonságok alakításának, a közösségi érzés formálásának. Mindezek együttesen segítik az iskolai tanulásra való alkalmasságának kialakulását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Az óvónő kérdéseit, gondolatát megérti, követi.
- Matematikai jellegű helyzetről, problémáról felismeri a matematikai összefüggést, és azt saját gondolataival mondja el.
- A halmazokat összehasonlítja, szétválogatja, összerendezi különféle szempontok szerint.
- A halmazokat összeméri, párosítja.
- Különböző egységekkel mér.

- Tárgyakat megszámlál legalább 10-ig.
- A számok helyét ismeri a sorban, és tud sorozatokat folytatni, és önállóan létrehozni.
- Különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogat és egyszerű tulajdonságokat megnevez.
- A tükör előtti játékokkal erősödik testképe, egyértelművé válik a szimmetria fogalom.
- Térben és síkban ábrázolt világban tájékozódik.

9.5. Verselés, mesélés

A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a kisgyermek egészséges lelki fejlődésének egyik legfőbb segítője. A mese és a vers örömforrás, esztétikai- és társas élmény. Az értékes népmesék biztosítják a gyermeki érdeklődés fenntartását a természeti és társadalmi környezet, és önmaga iránt. A mese képi és konkrét formában, - a bábozás, dramatizálás eszközeivel - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a megfelelő viselkedésformákat. Segíti a kulturális értékeket élvező, értékelő felnőtté válás, valamint a *keresztyén erkölcs motiválta cselekvések érzelmi megalapozását*. A szeretet, a jóság, a gyűlölet, a nagyravágyás, szerénység, összefogás, részvét stb. elvont fogalmait, az emberi érzések viszonyait konkrét képi formában ismeri meg a gyermek. Azonosul a szereplővel, s éppen ebben rejlik a mese érzelemnevelő, jellemformáló hatása.

A mondókák, versek, mesék elősegítik a gyermekek érzelmi biztonságának kialakulását, megalapozzák az anyanyelvi nevelést, valamint a könyvekhez való pozitív érzelmi viszonyt. A mondókák, versek ritmusa és a hozzájuk kapcsolódó mozgások olyan élményt nyújtanak a gyerekeknek, mely által fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

Az óvodapedagógusok meseválasztása mindig tudatos, gyermekközpontú, korosztálynak megfelelő, valamint figyelembe veszik a csoport és az egyéni fejlettségi szinteket is. Amennyiben a népi, vagy irodalmi művek válogatásánál gondolunk a heti bibliai történet üzenetére, mondanivalójuk erősítheti egymást. Célunk olyan meséket választani, amelyeknek tanulsága, hangulata nem zavarja meg keresztyén szellemű nevelésünket. Sajnos az otthoni TV-mesék többsége agressziót sugall, éppen ezért kérjük a szülőket az esti mesék személyes elmondására. Ez a bensőséges, intim állapot érzelmi biztonságot nyújt, és a gyermek lelki higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

A mesélés szokásainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra, a mesék befogadására. A mese segíti az óvodás gyermek szemléletmódjának, világképének alakítását.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, a mesehallgatás során belső képi világot jelenít meg. Ez a folyamat a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az Biblia üzenetét tolmácsoló verseket különösen keresztyén ünnepi alkalmakra tervezzük. Az óvodás gyermek szívesen és gyorsan tanul verset, ünnepre készülődve csak olyan gyermekeket támogatunk a szereplésre, akik ezt szívesen, szorongástól mentesen vállalják.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van. Gyermekkorban nagy jelentősége van a meséknek. Segíti az érzelmek fejlődését, segítséget nyújt konfliktusok megoldásában.

Célok

- a mese sajátos hatásrendszerével a valóság teljesebb megismerésének elősegítése,
- gazdagodjon verbális kifejezőképességük, belső képi világuk a megélt érzelmeik által
- a gyermeki személyiség sokoldalú fejlesztése
- anyanyelvi és érzelmi nevelés
- az irodalom iránti nyitottság megalapozása

Feladatok

- az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs légkör megteremtése, - ahol meghitt személyes kapcsolatot alakít ki a pedagógus a gyermekekkel, - és élményt nyújt az alkotások képszerű, fantáziára ható bemutatásával,
- a mindennapi mesélés, verselés nyugalmas légkörének, szokásainak megteremtése,
- a gyermekek mindennapjaihoz, élményvilágához igazodó népmesék, versek, mondókák, kortárs irodalmi alkotások kiválasztása, a klasszikus és modern írók, költők irodalmi alkotásaiból
- a gyermekek számára az irodalmi élményeik újra alkotásához, bábozáshoz, dramatizáláshoz esztétikus, szimbolizált eszközök biztosítása,
- A gyermekek által kezdeményezett spontán lehetőségek kihasználása, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, a gyermeki kérdések megválaszolása,
- A gyermekek saját vers és mesealkotásának ösztönzése, kombinálása egyéb tevékenységekkel,
- a pihenés előtti mesélés, verselés nyugalmának, meghittségének megteremtése.

- a saját mese, vers repertoár gazdagítása, az előadásmód folyamatos **gyakorlása**

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- megszilárdulnak a mese – vershallgatáshoz kapcsolódó szokásaik
- szókincsükben, mondatalkotásukban megjelenik a mesék, versek irodalmi nyelvezete
- képessé válnak az irodalmi élmény befogadására
- képesek ráhangolódni, és figyelmesen, csendben végighallgatni a mesét
- rajzaikat és kézműves tevékenységeiket is ösztönzik irodalmi élményeik
- képesek azonosulni az irodalmi művek szereplőivel
- képesek kitalálni mesét, verset, mondókát; önállóan is kezdeményezni mesélést, verselést, mondókázást,
- esztétikai érzékük formálódik, érzékelik a szavak szépségét, humorát,
- a gyermek el tud mondani rövidebb meséket,
- várja, igényli a mesehallgatást,
- tud természetes hanghordozással, tiszta kiejtéssel, a ritmust és a vers hangulatát érzékeltetve: 10-14 mondókát, 6-8 verset felidézni.

A tevékenységforma tartalmi elemeinek kiválasztásánál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

9.6. Ének, zene, népi játék, tánc

Óvodánknak a zenei nevelésben is, igen komoly és lelkiismeretes alapozó munkát kell végeznie. A zenei anyanyelv az óvodás korú gyerekek legbensőbb megnyilvánulása, az érzelmek hordozója, a képzelet előidézője, a kreativitás megnyilvánulási lehetősége. Magában hordozza a környezet hangjainak megfigyelését, az ölbéli játékokat, a népi gyermekdalokat. Az éneklés, az énekes játékok felkeltik a gyermekek zenei érdeklődését, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét.

Törekszünk arra, hogy a gyerekek kötetlenül és sokat énekelhessenek, játszanak a maguk vagy az óvónő kezdeményezésére és ez nyújtson örömteli élményt számukra. A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, tovább élését segítik. Az ének, a zene, a népi játék, a tánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra

építve. A zenei nevelésnek már a családban el kell kezdődnie. A gyermeket születése után énekekre ringatják, zenével, énekkel altatják, később tapsoltatják, táncoltatják.

Az énekes népi gyermekjátékok sokaságával alapozzuk meg a zenei anyanyelvet. A kisgyermek hallása, ritmusérzéke a rendszeres játék és éneklés hatására spontán fejlődik. A szabadban való tartózkodás lehetőséget ad arra, hogy az énekes játékokat az udvaron játsszák a gyerekek. A nagyobb terület felszabadultabb, természetesebb mozgást eredményez, s ennek következtében, üdében, tisztábban cseng a gyerekhang.

Néphagyományaink őrzése mellett a Kodály alkotta módszer folyamatosan megújulva, megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az éneklésre, zenélésre vagy körjátékok játszására napközben bármikor adódhat lehetőség, ezért az óvodapedagógus mindig készen áll egy-egy helyzet kihasználására. Támogatja, bátorítja a gyermekek próbálkozásait a maguk által kitalált, esetleg halandzsá szöveggel megformált alkotásokra. Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés zenei nevelésünk alapja. Ezzel biztosítható a gyermek ének-zenei kultúrájának megalapozása, népi hagyományok megismertetése.

A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, a hitéhez, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint állami, egyházi jeles ünnepekhez fűződik. A szabadban számtalan alkalom nyílik a környező világ hangjainak a felismerésére. Séták alatt, udvaron töltött szabadidőben, hallási feladatokat adunk a gyerekeknek: ismerjék fel az állathangokat, figyeljék meg az emberek beszédét, sírását, nevetését, az eső kopogását, a szél hangját, a harang kongását, a járművek hangjait, haladási irányát, stb.

A református óvodai nevelés óriási lehetősége, hogy a bibliai történetek megismertetésére a református zenei anyanyelvet is felhasználhatjuk. Fontos, hogy a református óvoda keresztyén szellemisége a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot. Ennek lehetősége az áhítatokon kívül az éneklésben rejlik.

A fejlesztendő képességek köre:

- *hallásfejlesztés:* légzéstechnika
  - tiszta, egyöntetű éneklési készség
  - önálló éneklési készség
  - zenei memória
  - magas-mély, hangos-halk relációk
- *ritmusérzék fejlesztés:* egyenletes lüktetés
  - ritmus, ritmuszenekar
  - tempótartás

gyors, lassú

- *hallás és ritmus összekapcsolása: szabad improvizációk*

visszhang

belső arány

forma arány

esztétikus mozgás

néptánc egyszerű elemei

- *beszédkészség fejlesztése: dialógus*

- szóritmus
- hangzásritmus
- hangutánzás
- artikuláció
- levegő beosztás

Célok

- legyen örömforrás a közös éneklés, a közös játék, a zene és a gyermektánc,
- fejlődjön zenei ízlésük, mozgáskultúrájuk,
- alakuljon zenei képességük, kreativitásuk,
- magyar népzenei kultúránk sajátos ritmus-és dallamvilágának megalapozása a gyermekekben,
- tudjanak énekelni minél több egyházi éneket,
- felelgetős játékokat tudjon énekelni csoporttársaival,
- a magas-mély, halk-hangos, gyors-lassú fogalom párokat biztonsággal alkalmazzák, ének, beszéd közben,
- meg tudják különböztetni az egyenletes lüktetést a dalok ritmusától,
- ritmust, ritmusmotívumokat képes visszatapsolni,
- az egyszerű játékos, táncos mozgásokat szépen megformálja (*pl. dobbantás, koppantás, átbújás, párválasztás, páros forgás stb*),
- térformákat alakít társaival, esetleg óvónő segítségével is,
- az ismert ütőhangszereket használja, lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemel,
- énekelt kérdésekre énekelve válaszol, fantáziája egyre fejlettebb,
- erősödnek szociális érzelmei, figyel társaira, a közös játékok során erősödnek társas kapcsolatai, szabálytudata.

Feladatok

- a gyermek zenei érdeklődésének, esztétikai fogékonyságának felkeltése
- a népi játékaink, dalaink élményszerű közvetítése, zenei ízlésformálás és a zenei anyanyelv megalapozása (népzene, népdal, népszokások, népi hangszerek),
- a dallam, a ritmus és a mozgás szépségének, a közös éneklés örömének megéreztetése;
- a zenei alkotókedv felébresztése, támogatása,
- zenei képességek és készségek fejlesztése utánzás és játékos gyakorlás útján,
- igényes zenei kultúrát képviselő népi gyermekdalok, dalos játékok, mondókák, ölbeli játékok, népdalok, kortárs művészeti alkotások válogatása,
- önismeretük, önállóságuk, önfegyelmük fejlesztése az egyéni képességek megismerésével és a szerepvállalás segítségével,
- érzelmi, esztétikai élmények nyújtása az igényes zenehallgatással.
- az óvodapedagógus énekeljen gyakran a gyerekeknek olyan dalokat, zsoltárokat, dicséreteket, amelyek nem szán elsajátításra, de szövegüknél és dallamuknál fogva mégis magával ragadók.

Fontos, hogy a református óvodánk keresztyén szellemisége a zenei nevelésen keresztül is áthassa az egész napot. A keresztyén ember számára az egyházi ének egyúttal olyan imádság, amely Istent dicséri, magasztalja.

Egy adott tevékenységi formához hozzákapcsolhatunk egy-egy éneket és kihasználhatjuk azok rendszeres visszatéréséből adódó lehetőségét:

- áhítatra hívó és áhítatból kivezető énekkel,
- imádság előtti és utáni énekkel,
- étkezés előtti és utáni ének,
- elalvás előtti énekkel
- név-, vagy születésnap megünneplése áldást kívánó énekkel,
- szabad és vagy irányított tevékenység közben való egyházi dalok éneklése.,
- az egyházi dalokat, énekeket szívesen, örömmel énekeljék.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- szívesen, örömmel, gátlások nélkül énekelnek, használják az ütőhangszereket,
- maguk is kitalálnak, alkotnak dallamokat, szövegeket, táncmozdulatokat,

- képesek az egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, dalok egyenletes lüktetését, ritmusát hangoztatni, különböző mozgásokkal, játékos utánzásokkal, tapssal, járással kifejezni,
- tudnak harmonikusan, szép mozgással, egyenletes lüktetéssel kísérni különböző mondókákat, dalokat, változatos térformákat alakítani az óvodapedagógus segítségével,
- ismerik szűkebb és tágabb környezetük hangjelenségeit, képesek hallás után megkülönböztetni azokat, felismerik a környezet zöreijhangjait, az óvónő és társaik énekhangját.
- felismerik a hallott dalok dinamika, hangerő és hangmagasság szerinti különbségeit,
- az ismert dalokat felismerik dúdolásról, hangszerrel jellegzetes részletei alapján,
- mozgásuk esztétikus és kifejező legyen,
- megkülönböztetik a magas és mély hangokat és kézmozdulattal jelzik amit hallottak,
- dalokat és mondókákat ritmusról felismernek,
- gyakorolják a gyors - lassú, és halk - hangos különböző kombinációit.

A tevékenységforma tartalmi elemeinek kiválasztásánál felhasználjuk *A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja* módszertani ajánlásait.

9.7. Mindennapos mozgás

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A testi nevelés során igyekszünk biztosítani a gyermekekben eredendően meglévő óriási mozgásigény kielégítését, valamint, a szabad mozgások lehetőségét. Az óvodai feltételek megléte biztosítja számunkra, - tornaterem, udvari fejlesztő játékeszközök - hogy óvodásaink sokat és szabadon mozogjanak. A mi feladatunk, hogy gondoskodjunk a gyermek mozgásfejlődéséhez szükséges ingergazdag környezetről, szeretetteljes, bátorító, de ugyanakkor elfogadó légkörről.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított spontán, szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mindennapos mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó forgalmi rendszert.

Egyszer egy héten pedig szervezett mozgástevékenység valósul meg a mindennapos mozgásfejlesztés mellett változatosabbá tesszük az irányított mozgásos játékokkal, melyek a testi nevelés kiemelt lehetőségei. A mozgásos játékokban tökéletesítjük a már megtanult mozgásformák, természetes mozgások sokaságát.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségletek figyelembe véve, minden gyermeknek biztosítani kell. Törekedni kell a gyermeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok, amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, csoportszobában vagy a játszóudvaron valósul meg. A tevékenység alapvető szervezeti keretein túl, lehetőségünk adódik a mindenkor nagy csoporttal külső helyszínre szervezett mozgás tevékenységekre - vízhez szoktatás, úszás, birkózás.

Fontos szerepe van az egészség megőrzésében, megóvásában, kiegészíti az egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgás, mint a gyermekek egyik fő tevékenységi formája a nagy mozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magában foglal.

A mozgás nemcsak a tevékenységforma keretein belül valósul meg, hanem az egész napi gyermeki tevékenységbe szervesen illeszkedik. Sokszínű, és örömteli, érzelmi biztonságban zajló mozgásformákat, játékokat kínálunk fel.

Az ugrás, ugrándozás, futás, járás, bújás, egyensúlyozás, a labdával való ügyeskedés, az állatok, mesealakok mozdulatainak utánzása, egy sor olyan hagyományos népi és testnevelési játék nélkülözhetetlen eleme, ami a legtermészetesebb mozgásbiztonság-erősítő, önként és örömmel végzett gyakorlása.

A szabad játékba ágyazott mozgás tevékenységeket kiegészítik az óvodapedagógus által irányított mozgás tevékenységek. Ezek együtt hatnak a gyermek személyiségének fejlődésére, mint pl.- pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás.

Ha az időjárás engedi, sokat tartózkodunk a szabadban és ott játszunk, mozgunk, tornázunk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására.

Célok

- alakuljon ki a gyermekek játékos mozgáshoz való pozitív viszonya, szívesen, örömmel vegyenek részt a spontán és az irányított tevékenységekben,

- fejlődjenek testi képességeik, alakuljanak mozgásbeli jártasságaik, készségeik, képességeik,
- fejlődjön önismeretük, önállóságuk, együttműködési képességük,
- ismerjék meg és alkalmazzák a mozgásos játékoknál tanult szabályokat,
- balesetvédelmi szabályok, - játékeszközök, -mozgásfejlesztő eszközök használatának megismertetése, betartása, betarttatása.

Feladatok

- változatos testmozgások beépítése az óvodai tevékenységekbe,
- a mozgáshoz való pozitív viszony megalapozása sikerélmény biztosításával, helyi adottságok kihasználásával,
- mindennapos játékos mozgásos tevékenységek biztosítása játékos egészségfejlesztő testmozgás megszervezése, újabb eszközök használatának biztosítása,
- mozgástapasztalatok bővítése, mozgáskészség alakítása spontán szabadjáték keretében, illetve irányított mozgástevékenység során,
- a nagymozgások fejlesztése (kúszás, csúszás, mászás, járás, futás, ugrás) változatos játékokban, körülmények között, kézi szerek és különböző tornaszerek alkalmazásával,
- a mozgás által az értelmi és testi képességek fejlesztése, testkép, testséma alakítása,
- a kitartás és a szabálytudat erősítése,
- a gyermekek bátorítása, ösztönzése képességeik kipróbálására,
- a baleseti lehetőségek kiküszöbölése, erre a gyermekek figyelmének ráirányítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Igénylik, és szívesen végzik a mindennapi, játékos mozgást, kitartók benne,
- szeressenek mozogni, több szabályjátékot ismerjenek, (futó-, fogó-, váltóverseny-, labdajáték) tudnak irányítás nélkül is játszani, tudnak térben tájékozódni, ismerik az irányokat, vezényszavakat.
- tudnak labdát dobni, elkapni, célba dobni, labdát vezetni,
- önfegyelmük, figyelmük, önbizalmuk megerősödik, képesek a szabályok betartására,
- testi képességeik életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelően fejlettek,
- tudnak a mozgásos játékokban, feladatokban társaikhoz alkalmazkodni,
- a mozgásos tevékenységek által tanult szabályokat tudják alkalmazni.

9.8. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A gyermekek megtanulják észrevenni az Isten által teremtett természet szépségeit, az ember és a természet harmóniájának esztétikáját, az emberi alkotások értékét.

Gyermekkorban az érzéki megismerése a főszerep, főként képekben fogja fel a világot a kisgyermek. Rendszerint hároméves kora körül rájön, hogy az így kialakult képzeleti kivetíthetők. A környezet képi megismerése a személyiségfejlődés fontos eszköze, ezért úgy szervezzük az életterületet, hogy a vizuális élmények hatni tudjanak rájuk.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos szerepet kap mindennapjainkban. Maga a tevékenység –s ennek öröme– a fontos, valamint az igény az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Az óvodáskorú gyermekek számára a **természetes anyagok és termékek** felhasználása a vizuális tevékenységek során nemcsak kreatív és élménydús lehetőséget nyújt, hanem fontos alapokat fektet le a **környezettudatos gondolkodás** és a **fenntarthatóságra nevelés** terén is.

Miért fontos ez?

- **Tapasztalati tanulás:** A gyermekek közvetlen kapcsolatba kerülnek a természettel, megfigyelhetik, megtapasztalhatják a természet változásait, anyagainak sokféleségét.
- **Érzelmi kötődés a természethez:** A saját készítésű alkotások révén pozitív élmények társulnak a természethez, ami később motiválhatja őket a környezet védelmére.
- **Fenntarthatóság gyakorlása:** A hulladékmentes vagy újrahasznosított anyagok, illetve természetes eredetű alapanyagok használata megtanítja, hogyan lehet felelősen bánni az erőforrásokkal.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, ahol előtérbe kerül a természet, a világ megismerésében a látási, mozgási, tapintási, szaglási, hallási érzékelés összerendezése, a tér, forma, szín egységében. Az óvodai oldott légkörben előtérbe kerül a gyermek alkotó-befogató képességének, fantáziájának, kreatív gondolkodásának az esztétikumra való érzékenységének alakítása. Az egész nap folyamán rendelkezésükre áll a lehetőség, hogy meg tudják formálni elképzeléseiket, próbálkozásokat tehetnek mindenféle érdekes anyag megmunkálásával, vágással, tépéssel, gyúrással, fűzéssel, ragasztással, nyomat hagyással stb. Az óvodapedagógusok előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználást, beépíti azt a tevékenységekbe. Feladatuk az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

Lehetőségük nyílik a művészeti ágak megismerésére, kézműves-technikák kipróbálására, kézművessarkok kialakítására. Az ábrázoló tevékenység legfőbb feltétele, hogy minél több alkalmat adjunk az élményszerzésre. Ez nem csupán abból áll, hogy kirándulni megyünk, bibliai történeteket mondunk, mesélünk, hanem főként abból, hogy figyelmüket ráirányítjuk a jelenségekre.

A közös játékkészítés során, valóban megtapasztalhatják, hogy mi rejlik az anyagokban, hogyan kel életre a rongy, a csuhé, kóré, hogyan lehet fonalból tarisznyát szőni, fonni, csomózni, száraz terményekből állatseregletet készíteni. Mindenféle eszközzel szívesen dolgozunk, krétával, festékkel, agyaggal, papírral, fonallal, gyapjúval, terménnyel, fával, kővel, homokkal, vízzel játszunk. Ábrázolni, kézimunkázni játékidőben, gyermeki, vagy óvodapedagógusi kezdeményezésre is lehetséges.

Alkalmazható természetes anyagok, termések:

- **Levelek**, virágszirmok, ágak, fakéreg, moha
- **Termések**: gesztenye, makk, toboz, dió, kukoricacsutka, napraforgómag
- **Homok, kavics, agyag, föld**
- **Textilmaradékok, natúr fonalak, gyapjú**

Vizuális tevékenységek, ötletek:

1. Termésképek készítése (levél- vagy magkollázs)
2. Gesztenyefigurák, makkállatkák barkácsolása
3. Homokképek ragasztással, festéssel
4. Természetes anyagok nyomatkészítése (pl. levélnyomdázás festékkel)
5. Évszakasztalok díszítése természeti kincsekkel (érzékenyítés az idő múlására, ciklikusságra)
6. Újrahasznosított alkotások: pl. kupakból, kartonból és termésekből mozgatható figurák

Az elkészítés folyamata is játék, s az elkészült tárgy, kép, kézimunka játékszer lesz, lehet valamelyik ügyességi vagy szimbolikus játékban. Az eredményt nem minősítjük. Az elkészített munka érték.

Szívesen díszítjük vele a csoportszobát, valamint az öltözői falitáblát, hogy a szülők is gyönyörködhesseken benne. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken való bemutatására és a tehetségek bátorítására. A csoportszobában rendelkezésükre áll kisszekrény, polc, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, anyagokat, felszereléseket tároljuk.

Célok

- Legyen természetes örömforrás számukra a vizuális manipuláció és önkifejezés.
- Fejlődjön finommotorikájuk, eszközhasználatuk és koordinációs képességük, kreativitásuk, problémamegoldó képességük.
- Fedezzék fel környezetük és természetük szépségét, formagazdagságát.
- Fantáziájuk segítségével tudják kifejezni érzelmeiket, elképzeléseiket, emlékképeiket.
- Örömmel vegyenek részt a csoportot díszítő tárgyak, képek elkészítésében, ünnepi alkalmak előtt a teremdíszítésben.
- Játékukhoz elképzeléseik, igényeik szerint tudjanak kiegészítő eszközt, díszletet készíteni.
- Tudatosítsa, hogy a természet nem kimeríthetetlen erőforrás.
- Alakuljon ki benne a felelős viselkedés igénye a környezet iránt.

Feladatok

- a gyermeki vizuális tapasztalatszerzés biztosítása,
- nyugodt, biztonságos feltételek, alkotó légkör megteremtése,
- változatos technikák, anyagok, eszközök biztosítása és használatának megismertetése,
- az esztétikai érzék fejlesztése és ízlésformálás,
- a gyermekek tervezhető alkotó, alakító tevékenységének differenciált fejlesztése,
- a vizuális tevékenységekkel kapcsolatos szokások kialakítása,
- a gyermekek biztatása, dicsérete, bátorítása útmutatás adása, ahol kell segítségnyújtás,
- kreatív megoldások támogatása,
- műalkotásokkal, népi ábrázoló eszközökkel, anyagokkal, technikákkal, motívumokkal való ismerkedés.

Módszertani javaslatok:

- Séta, gyűjtés a természetben (élmény alapú ismeretszerzés)
- Beszélgetés az anyagokról, származásukról, lebomlásukról
- Közös szabályalkotás: "Hogyan vigyázzunk a természetre?"
- Mesék, történetek környezettudatos témában (pl. a Föld napja alkalmából)

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Kialakulnak a vizuális tevékenységekkel kapcsolatos szokások.
- Képesek a gazdag színhasználatra, és változatos formák alkalmazására.
- Ismernek és önállóan tudnak különböző technikákat alkalmazni egyszerű játékok, kellékek készítésénél.
- Képesek az alkotás örömeinek átélésére egyéni és csoportos formában.
- Képesek a vizuális önkifejezésre.
- Életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelő mértékben kialakul finommotorikájuk, szem – kéz, kéz – kéz koordinációjuk.
- Kialakul a síkban és térben való tájékozódás képessége.

10. Az óvoda pedagógiai dokumentumai

Az óvoda pedagógiai programja

Az óvodai csoportnapló (az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál). Az óvodai csoportnaplót, és a gyermekekkel kapcsolatos hiányzást, fejlődési naplót, egyéb feljegyzéseket már az OVI-kréta rendszerében kell vezetni, ennek eleget téve, nevelőtestületünk számára fontos, hogy a hagyományos csoportnapló vezetését is megtartsa.

Az óvodai csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- összesített adatokat a fiúk és lányok számáról, ezen belül megadva a három év alatti, a három–négyéves, a négy–öt éves, az öt–hatéves a hat–hét éves gyerekek számát, a sajátos
- nevelést igénylő gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,
- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó heti rendet napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat, a szervezési feladatokat (egészséges életmód alakítása, egészségnevelési feladatok, játék, közösségi nevelés feladatai, munka jellegű tevékenységek),
- a gyermekek fejlődését elősegítő tartalmakat az alábbi bontásban
  - verselés, mesélés,
  - ének, zene, népi játék, tánc,
  - rajzolás, festés, mintázás, kézi munka,
  - mindennapos mozgás,
  - a külső világ tevékeny megismerése
- az értékeléseket, a hivatalos látogatásokat (a látogatás célja, időpontja, a látogató neve és beosztása), a gyermekek egyéni lapját,
- egyéni fejlesztésben részesülő gyermekek névsorát,
- Nevelőmunka tervezését első és második félévre, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása, érzelmi,
  - erkölcsi és közösségi nevelés,
  - anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés,
  - munka jellegű tevékenységek,
  - játék,
  - környezettudatos magatartás megalapozása.
- kapcsolattartást a szülőkkel,
  - HHH-, BTMN- és SNI gyerekek fejlesztési területei,
  - Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység
  - feljegyzéseket a csoport életéről havi lebontásban,
  - a szülői értekezletek jegyzőkönyveit, a jelenléti íveket,

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció

Azaz a gyermekek egyéni fejlődési naplója

A gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát. Ennek dokumentálása 2025-ös nevelési évtől már az OVI-krétában történik majd, a papír alapú fejlődési naplók kivezetése fokozatos lesz.

Tartalmazza:

- a gyermek anamnézisét,
- a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket,
- a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt,
- amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait,
- a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait,
- a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

A mindennapi tevékenységekben zajló óvodapedagógusi megfigyelések a gyermekek természetes életének zavarása nélkül adnak alkalmat mozgásos, értelmi és szociális képességeik, egyéni fejlődési ütemük megismerésére. Kiegészülnek e megfigyelések a

gyermeki produktumok elemzésével, családlátogatások, szülőkkel folytatott megbeszélések tapasztalataival is.

Hangsúlyozzuk, hogy a megfigyelések hosszabb időt ölelnek fel, valósághűbb képet adva az egyenetlen, megtorpanásokkal, majd erőteljesebb ugrásokkal jellemezhető gyermekkori személyiségfejlődésről. A nevelőmunka tervezése, elemzése, értékelése, az egészségesen fejlődő gyermekekről szerzett ismereteknek, előrehaladásuk mértékének megfigyelése, írásos dokumentálása minden óvodapedagógus kötelessége.

Az óvodapedagógusok feladata fél évente tájékoztatni a szülőket gyermekük aktuális fejlettségi állapotáról, fejlődési üteméről, az esetleges problémákról. A gyermekek aktuális cselekvéseit, magatartását, létrehozott alkotásaikat, feladatmegoldásukat a pozitívumok előtérbe helyezésével, konkrétan értékelik.

11. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

Az egészség-, és környezeti nevelés óvodás korban kiemelt jelentőségű.

- Mintakövetés által, biztonságot, egészséges életfeltételeket, személyiségfejlesztő tevékenységeket, és napirendet biztosító közegben valósul meg.
- A gyermekek egyéni különbségét tiszteletben tartó, személyre szóló gondoskodást, nevelést jelent, melynek **tevékenységformái:**
  - **a szabad játék,**
  - **az egészséges életmódot alakító cselekvések gyakorlása,**
  - **mindennapos mozgásfejlesztő tevékenységek,**
  - **a környezettel harmóniát teremtő spontán tapasztalások.**
- Az óvodás gyermekek érzékelvilágához közelálló formában, kutató, felfedező, gyönyörködő szemlélettel közelítünk a természeti környezethez, növényekhez és állatokhoz, ami érzelmi kötődést teremt, természetessé válik számukra azok védelme és tisztelete.
- Az óvoda építészeti, tárgyi kialakítása, működése környezettudatosságot tükröz, kiemelten figyelmet kap az anyagok újra hasznosítási lehetősége, takarékos felhasználása, a környező élővilág és épített környezet védelme, a használati tárgyak, eszközök minősége és biztonságossága.
- A másság elfogadása természetes módon valósul meg nevelési rendszerünkben, erre neveljük gyermekeinket. Az óvoda elfogadó, bátorító miliőjével pozitív életszemléletet

közvetítünk, ahol természetes a fejlődésbe vetett hit csakúgy, mint a személyes tulajdonságok értékének elismerése.

- Valljuk, hogy a gyermekek pozitív énképének, önismeretének alakításával a világra nyitott, öntevékeny, önmagáért és a közösségért felelősséget vállaló gyermekek nevelünk.
- A gyermekek testi épsége, egészségük megőrzése valamennyi óvodai dolgozó cselekedeteit, magatartását, attitűdjét meghatározza. A gyermekek érthető formában, játékosan, rendszeresen gyakorolhatják a veszélyhelyzetek elkerülését, és az egészségmegőrző tevékenységeket pl. tisztálkodás, orrfújás, egészséges ételek fogyasztása, testápolás, pihenés, mozgásos tevékenységek.
- A szülők számára egészségmegőrző, környezetvédő programok, rendezvények, előadások nyílt napok formájában közvetítjük mindezen elveket és tartalmakat.

12. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha általánossá válik az a gyakorlat, hogy minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Ezért az egyenlő hozzáférés megteremtése, a gyermeki jogok biztosítása elengedhetetlen.

Célok

- a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében,
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása,
- a nevelésbe történő bekapcsolódás feltételeinek biztosítása.

Intézkedések

- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitvatartás kialakítása.
- Felvételi kérelmek elbírálásának kiemelt szempontja az esélyegyenlőség.
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását).
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása, a többi gyermek érdekeinek figyelembevételével, és érzelmeik tiszteletben tartásával.
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása, okok feltárása.
- Intézményi kapacitások fejlesztése, szemlélet, látókör bővítése.

- Pedagógus módszertani kultúrájának megújítása, korszerű, kultúraazonos pedagógiai eljárások konfliktuskezelési technikák elsajátítása.
- A továbbképzések kiválasztásánál az egyéni bánásmódot, differenciált nevelést – helyezzük előtérbe (az integrációs programokat, formákat, módszereket terjesztjük).
- A belső kommunikáció hatékonyságának biztosítása.
- Egyenlő hozzáférés biztosítása az óvodai neveléshez kapcsolódó szolgáltatásokhoz.
- Egyéni foglalkozásokon való részvétel biztosítása, egyéni fejlesztési terv alapján – esetmegbeszélések.
- Anyagi támogatás biztosítása (fenntartói, alapítványi, pályázati).
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése, gyermekorvosi, védőnői tanácsadás.
- A gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása.
- A szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok szervezése.
- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése, illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása).
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzügyi hozzájárulások fedezetének hiányában).
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:
  - gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása),
  - védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás),
  - szakszolgálatok (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása),
  - civil szervezetek (a gyermekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés).
- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése).

- Az érintett iskolákkal közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása (esetleg 5 éves korban, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok).
- A gyerekek fejlődésének után követése legalább az általános iskola első évében.

13. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermekvédelmi munka, védelem minden gyermekre kortól, nemtől, vallástól, származástól független odafigyelést, gondoskodást jelent.

A gyermekek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődése a saját családjában történő nevelés során valósul meg. Ha ezt a folyamatot valamilyen gátló tényező befolyásolja, akkor az intézmény feladata ezt a helyzetet felismerni, és a gyermek fejlődését elősegítő megoldásokat megkeresni.

A gyermekek, fejlődésében, életében bekövetkezett változásokat az óvodapedagógusok fedezhetik fel leghamarabb, az ő szerepük meghatározó.

A gyermek szocializációjának legfontosabb feltétele, hogy tartós személyes szeretetkapcsolatban, azaz pozitív személyes kapcsolatban éljen közvetlen környezete tagjaival. Ez a kötődés teremti meg a gyermek számára a biztonságot, védelmet, tevékenységre készítetést, a keresztyén minta elfogadását. A szeretetteljes kötődés szinterei a család, a vele összefüggő felnőtt és kortárs csoportok, a felnőttek, és a kultúrában fellelhető értékek szereplői (mesék, bibliai történetek).

Célja

- a prevenció, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése,
- az óvodába beíratott és járó gyermekek problémáinak korai felismerése, kezelése,
- a gyermek hátrányos helyzetének, veszélyeztetettség kialakulásának megakadályozása, csökkentése, hogy hátrányos helyzetbe tartósan ne kerüljön, vagy hátrányos helyzetükből ne válják veszélyeztetetté.

.

Az óvodapedagógusok gyermekvédelmi feladatai

- biztosítani a gyermeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésekre javaslatot tenni,
- az új óvodások befogadását, beilleszkedésüket segíteni,
- a családok, minél átfogóbb megismerése, családlátogatások szervezése,
- rendszeres tájékozódás a szülőktől a problémákról, változásokról, eredményekről,
- a problémák, a hátrányos helyzet okozta tünetek, okok felismerése, és ha szükséges, ehhez szakember segítségének igénylése,
- a feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervkészítés, és annak megvalósítása,
- az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében közreműködés,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részvétel, a szűrővizsgálatok szükség szerinti javaslása,
- a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése az illetékesek felé,
- a szülőkkel való együttműködő kapcsolat kialakítása,
- jó kapcsolat kiépítése a helyi gyermekvédelmi szervekkel, személyekkel.

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó pedagógusok között,
- a nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre,
- nyilvántartja a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket- feljegyzi a nyilvántartásába a gyermekekkel és a családdal kapcsolatos intézkedéseket és azok eredményességét,
- az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységének segítése,
- a nevelési év elején tájékoztatja a szülőket, a gyermekvédelmi tevékenységről, arról, hogy probléma esetén, milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel,
- helyi szintű szakmai rendezvényeken való részvétel,
- évente egyeztetés a gyermekjóléti szolgálattal,
- munkájáról félévenként beszámol a nevelőtestületi értekezleten,
- amennyiben előfordul, folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait,

- elősegíti az óvodapedagógusok munkáját. szükség esetén családlátogatást végez a csoportban óvodapedagógussal,
- tájékoztatót tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről, szakmai fórumok alkalmairól,
- javaslatokat tesz a különböző segélyezési formákra, segít a környezettanulmányok elkészítésében,
- a gyermekvédelmi munkát segítő partnerkapcsolatok folyamatos ápolása,
- az óvodán kívüli társ és segítő intézményekkel történő rendszeres együttműködés.

Az óvodavezető gyermekvédelmi feladatai:

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai felvételének biztosítása,
- a problémák, tünetek felismerése,
- szakember, szakszolgálati segítség igénylése,
- a rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése,
- a támogatások biztosítása, a támogatáshoz jutás segítése,
- a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyermekvédelmi rendszer szakembereivel való kapcsolattartás, együttműködés,
- a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változások figyelemmel kísérése.

14. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A szülőkkel való közvetlen kapcsolat kialakításával oldjuk fel a szorongásaikat, így rövid idő után őszintén feltárják az előttük álló nehézségeket. Igyekszünk a gyermek személyét szem előtt tartva, a számára legjobb megoldást megkeresni, melyet a szülővel együtt valósítunk meg.

Célok

- mintaadás a felnőttek és gyermektársak részéről, • egyéni bánásmód alkalmazásával a hátrányok enyhítése,
- előítéletek kezelése.

A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységeink

- a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése, bizalmi kapcsolat kialakítás a gyermekkel,

- a megszokott cselekvések, mindennapi események, a rendszeresen használt szimbólumok, melyek az állandóság, biztonság, elfogadottság érzését közvetítik a gyermekek felé,
- az egyéni problémák hatékony kezelése, intervenciós gyakorlat alkalmazása,
- partnerkapcsolatok fenntartása a szülőkkel, munkánkat segítő szakemberekkel, intézményekkel,
- differenciált pedagógiai módszerek alkalmazása,
- a játék személyiségfejlesztő hatásának kihasználása a gyermekek önismeretének, énképének, kommunikációjának, társas viszonyulásainak fejlesztése,
- mozgásfejlesztés a testi képességek, akarati tulajdonságok, sikerorientáltság elősegítésére,
- környezettudatosságra, helyes életvezetésre, egészségmegőrzésre nevelés az óvodai tevékenységek rendszerében (ld. „Óvodai élet tevékenységformái” fejezetben),
- tehetségazonosítás és fejlesztés a művészetek eszközével,
- népi kultúránk megismertetése, érzelmi kötődés alakítása,
- népmeséink, Bibliai történeteink nevelő hatású, önerősítő példáján keresztül, erkölcsi érzelmek, és magatartás orientálása,
- közös rendezvények, délutánok szervezése a szülők számára,
- tájékoztató, felvilágosító, prevenciós programok szervezése,
- beiskolázási tennivalók elvégzése, a szülők rendszeres tájékoztatása,
- természetben nyújtott segítség (ruha, élelmezés, könyv...),
- szabadidős programok biztosítás a gyermekek számára,
- pszichés segítségnyújtás – nevelési tanácsok,
- tanulást segítő korszerű módszerek alkalmazása (szituációs játékok, kooperatív technikák, báb, projektmódszer),
- fejlesztést segítő eszközök beszerzése,
- konfliktusmegoldó technikák alkalmazása.

15. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése az óvodában

15.1. Sajátos nevelési igényű gyermek nevelése, fejlesztése

A korai felismerés a fejlesztés szempontjából különösen fontos, hisz az eredményes iskolakezdés feltételeinek elsajátítása 3-4 éves korban kezdődik így az esetleges lemaradások mértéke óvodáskor végére minimálisra csökkenthetők, vagy teljesen megszüntethetők. Igyekszünk megtalálni azt a pedagógiai-pszichológiai módszert, eszközt, amelynek segítségével mindenből kihozhatjuk a képességei maximumát. Az optimális szint eléréséhez viszont elengedhetetlen a gyerekekkel való közös tevékenységeink alkalmával kialakított jó légkör, sok-sok dicséret, biztatás, egyéni pozitívumokra támaszkodás, hisz csak így lehet harmonikus fejlesztő hatást elérni. Az erősségeik kiemelésével pozitív énképük kialakítására törekszünk.

A kisgyermekek fejlődésében nem hagyhatjuk figyelmen kívül az érést, amely a fejlődési folyamat sajátos, ám mindig jelen lévő jelensége. A gyerekek közötti különbségeket, természetesnek vesszük, s minden egyes kisgyermeket a maga módján, a saját ütemében, a saját képességei szerint segítjük a kibontakozásban és fejlődésben. Vannak közöttük kiemelkedő képességűek és vannak, akik több figyelmet, fejlesztést igényelnek.

Differenciált módszerek, eszközök alkalmazásával, a gyerekek fejlettségi szintjüknek megfelelően jussanak el az előre lépésükhöz szükséges képességekhez, ismeretekhez. Fejlettségi szintjüket az év során többször is mérjük (bemeneti, kimeneti). Fontosnak tartjuk, hogy megértsük a gyermekek adott állapotának lényegét és a fejlesztésükhöz vezető utat. A játék megfigyelése elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét célok, feladatok, módszerek, eszközök, időkeretek, munkaformák meghatározását. A játék megfigyelésével képet kapunk személyiségükről, társas kapcsolataikról, magatartásukról, a tevékenységben való elmélyülésük fokáról, verbális képességeikről, gondolkodásukról, ismereteikről, mozgásukról. Ez elősegíti a differenciált tervezést, a konkrét feladatok, célok meghatározását.

Egyénre tervezett pedagógiai gyakorlatot, folyamatos visszacsatolást, nyomon követést tartalmaz munkánk. Mindig az előzetes ismeretekre építünk, melyben benne van a gyermekek előtörténete, sorsa, kapcsolatrendszere, attitűdje, teljes személyisége. A legjobb eredmény elérése céljából, a szülőkkel kölcsönös, szoros, partneri

együttműködést próbálunk kialakítani, ötleteket, tanácsokat adunk, mintát nyújtunk az otthoni fejlesztéshez a gyermekek fejlődése érdekében.

Az integráció formája:

Óvodánkban az integrált fejlesztés a **teljes integráció szintjén** valósul meg, mivel minden gyermek a nevelés-oktatás teljes időtartamában együtt, egy csoportban tartózkodik. Az illetékes Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményének figyelembevételével az együttnevelés minden esetben egyéni fejlesztést is jelent. Az intézményvezető kötelessége, hogy az SNI gyermek fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor konduktor-tantó, terapeuta együttműködése szükséges.

Pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit. Gondot fordítunk arra, hogy a SNI gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez.

Az óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye. A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai – orvosi -pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára építjük, konzultálva, együttműködve gyógypedagógussal.

Az óvodai nevelőmunka során figyelembe kell venni hogy:

- A sajátos nevelési igényű gyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- A gyermek iránti elvárást fogyatékosságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékossága, személyiségjegyei befolyásolják, életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei, családi háttere

Az elfogadás, tolerancia, együttműködés elősegítése az óvodai csoportokban.

Pedagógiai Programunkban megfogalmazott közösségi magatartást, szocializációt kialakító és fejlesztő pedagógiai feladatok megvalósítása során alakuljon ki a gyermekekben, hogy:

- elfogadják a sajátos bánásmódot igénylő társaikat,
- értékeljék azt az erőfeszítést, amelyet a hátrányokkal küzdő gyermek érdekében meg kell tennünk az eredmények eléréséhez,
- ismerjék meg mire képes a hátrányokkal küzdő társuk és milyen erősségei vannak,
- legyen természetes számukra a segítőkészség, odafordulás, elfogadás.

Célok

- váljon természetessé a gyermekközösségben jelenlétük,
- alakuljon ki biztonságérzetük, stabil helyük környezetükben,
- valósuljon meg a gyermekek szakvéleményben kijelölt képessége területeinek fejlesztése,
- jussanak hozzá az egyéni képességeket figyelembe vevő legeredményesebb speciális fejlesztéshez a számukra megfelelő területen,
- a sérült funkciók pozitív irányba történő fejlesztése, a sikeres, kudarcától mentes iskolai pályafutás kezdése érdekében.

Feladatok:

- feladatunknak tekintjük megfelelő környezet kialakítását, a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humánerőforrás,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek elfogadása, megismerése, befogadása,
- a kíváncsi viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása az SNI-s gyermekek kapcsolataiban,
- az intézményben dolgozók pozitív attitűdje legyen modell értékű, mert az a gyermekek szemléletének is irányadója,
- figyelünk arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése a számukra megfelelő területeken valósuljanak meg és a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl őket,
- konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, a Református Egységes Gyógypedagógiai és Módszertani Intézménnyel (team munka),

- kellő időt biztosítunk a tevékenységhez és biztosítjuk a fejlesztés folyamatos, tervszerű, egymásra épülését,
- együttműködés a szülőkkel, családdal a rehabilitáció sikeressége érdekében,
- korszerű pedagógiai módszerek és tanulásszervezési eljárások megismerése, alkalmazása (projekt-módszer, drámapedagógia),
- az egyéni bánásmód jelenléte az egész nap folyamán,
- elvárásaink is igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez,
- erősségeik feltérképezése, azok felhasználása a kompenzáció érdekében,
- pozitív tulajdonságok, tehetség kiemelése, támogatása,
- az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása,
- a gyermekeket személyiségének sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan, elsősorban a játékokon keresztül tárjuk fel.

Elvárások az óvodapedagógusokkal szemben

- Egyéni fejlesztési tervet készít, a szakértői véleményben felsorolt javaslatokat figyelembe véve. Individuális módszereket, technikákat alkalmaz.
- A foglalkozások, tevékenységek szervezésekor, az itt alkalmazott módszerek megválasztásakor, figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyerekek igényeit.
- Különleges bánásmódot igénylő gyermek egyéni fejlesztését az egyéni fejlődési naplóban és a csoportnaplóban dokumentálják.
- A fejlesztési tervben megfogalmazott célokat, feladatokat a mindennapi munkánk során igyekszik megvalósítani.
- Együttműködik a különböző szakemberekkel.
- A gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.
- Megfelelően tájékoztatja az óvoda pedagógusait, pedagógiai munkát segítőket, a szülőket az SNI gyermekek befogadására, elfogadására.
- Folyamatosan együttműködik a szülővel a segítő tanácsadás eszközével, melynek eredményeként kialakulhat a helyes szülői attitűd a gyermek elfogadásában, konfliktusainak megoldásában, saját helyzetének képviselésében.
- Folyamatosan képezi magát a szükséges pedagógiai, módszertani ismeretekben.
- A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkezik.

- A foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján – szükség esetén – eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja.
- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres, alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- rendelkeznek olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra,
- eljutnak fejlődésük optimális szintjére.

15.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Célunk a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességeinek korai felismerése, tehetsége kibontakoztatásához megfelelő feltételek biztosítása.

Feladatok

- ingergazdag környezet és a személyre szabott interakció biztosítása,
- az önálló felfedezés lehetőségének megteremtése,
- fokozott érzelmi fejlődés lehetőségének biztosítása,
- egyéni képességeknek megfelelő tanulási utak biztosítása,
- megértő, elfogadó légkör, sajátos törődés biztosítása,
- a gyermekek szükségleteinek, igényeinek felmérése, kezelése a pedagógiai kompetenciahatárokon belül,
- a beilleszkedés segítése,
- változatos tevékenységek biztosítása önmaguk kipróbálására, megismerésére,
- sokszínű játékforma felkínálása,
- adekvát fejlesztési eszközök, formák alkalmazása,

- a kiemelkedő képesség fejlesztése egyéni terhelés biztosításával,
- a családok segítése, tájékoztatása,
- gyenge oldal erősítése,
- a megfelelő szakemberrel történő kapcsolatfelvétel és együttműködés.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- képesek a közösségben megtalálni helyüket, kialakul biztonságérzetük,
- képesek önmaguk, társaik és a felnőttek elfogadására,
- képesek az együttműködésre,
- erősödik önbizalmuk,
- megalapozódik önmaguk megismerése,
- kimagasló képességterületén többlettudással rendelkeznek,
- kreativitásuk fejlett,
- tudja az érzelmeit kezelni és kifejezni,
- kiemelkedő képessége megjelenik szerepjátékában.

15.3.Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

Kiemelt feladatunk, hogy a fejlesztés során a szakvéleményben kijelölt területek egyéni fejlesztése, kompenzációja az óvodapedagógus közreműködésével a pedagógiai kompetencia határokron belül, ne terhelje túl a nevelés – fejlesztés a tanulási, beilleszkedési, tanulási nehézség kialakulására veszélyeztetett gyermeket.

Feladatok:

- a szakvéleményben megállapított területek megsegítése az óvodapedagógus közreműködésével, olyan technikák, módszerek megismertetése, melyek képességeiket figyelembe véve segítik az egészség megőrzését,
- a szükséges feltételek megteremtése: finanszírozás, eszközkészlet, humán erőforrás.
- a kívánatos viselkedési formák megismertetése, elsajátítása, alkalmazása a btm-es gyermekek kapcsolataiban,
- konzultálás a gyógypedagógussal, pszichológussal, logopédussal, szakszolgálatokkal (team munka),
- együttműködés a szülőkkel, családdal a felzárkóztatás sikeressége érdekében,

- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- az elvárásaink a gyermek fejlődési üteméhez igazítása,
- a másképpen fejlődő gyermek célirányos segítése, korrekciója egészséges társaival együtt, - egyéni bánásmóddal -,
- az utánzásos-, és szociális tanulás lehetőségének biztosítása.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a szakvéleményben megjelölt képességek elérik a következő köznevelési intézményben folyó pedagógiai munkához szükséges szintet,
- rendelkezik olyan képességekkel, technikákkal, amelyek a speciális igényeikhez igazítva a testi-lelki-mentális egészség megőrzéséhez szükségesek,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- lehetőségeikhez mértén aktív tagjai a gyermekközösségnek,
- képesek az alkalmazkodásra, eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

15.4. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Célok

- valósuljon meg a HH és a HHH gyermekek rendszeres óvodába járása,
- csökkenjen az óvodai igazolatlan hiányzások száma,
- legyen arányos a HH és a HHH gyermekek csoportokban történő elhelyezése,
- legyen rendszeres és hatékony a szülőkkel való kapcsolattartás,
- erősödjön az együttműködés a szakszolgálatokkal,
- valósuljon meg az óvodába lépő hátrányos helyzetű gyermekek komplex állapotfelmérése,
- valósuljon meg a kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése,
- kompenzáljuk a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat,
- valósuljon meg az egészséges életmódra nevelés a szülők, a gyermekorvos, a védőnő bevonásával.

.

Feladatok

- a gyermekek hiányzásainak nyomon követése, jelzése az óvoda gyermekvédelmi felelőse felé,
- a gyermekvédelmi felelőssel együttműködve a hiányzások okainak feltárása, segítségnyújtás,
- rendszeres kapcsolattartás „jelzőrendszer működtetése” a szakszolgálatokkal,
- az arányos elhelyezés figyelembevétele a HH és a HHH gyermekek csoportba sorolásánál,
- a szülők tájékoztatása szociális juttatások, kedvezmények, támogatások, segítő pályázatok igénybevételére való jogosultságról, lehetőségekről,
- a beilleszkedés segítése, egyénre szabott fejlesztése,
- együttműködés az óvoda gyermekorvosával, a védőnővel,
- kiemelten kezeljük a szociális hátrányokból adódó lemaradásokat, az egészséges életmódra nevelést,
- a differenciálás elsődlegességének biztosítása,
- kommunikációs képesség fejlesztése, szókincs bővítése, az iskolai életre való tudatos ráhangolás,
- megalapozzuk az egészséges életmód iránti igényüket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a HH és HHH gyermekek rendszeresen járnak óvodába,
- szociális hátrányaik csökkennek,
- kommunikációs képességeik fejlődnek,
- az óvoda- iskola átmenet könnyebb lesz számukra,
- biztonságban érzik magukat a közösségben, kötődnek az őket körülvevő felnőttekhez és egymáshoz,
- elfogadják önmagukat és egymást,
- képesek az alkalmazkodásra, együttműködésre,
- egyéni ütemben eljutottak fejlődésük optimális szintjére.

16. Az óvoda kapcsolatai

16.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködése elvei

- Óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt és azt kiegészítve, esetenként hátránycsökkentő szerepet betöltve valósul meg.
- Ebben nagyon fontos folyamat a családok megismerése, elfogadása, az együttműködésben a konstruktív szemlélet.
- Kiemelten fontos a nyitottság, az óvodai életbe való betekintés lehetősége, az együttnevelés során az elvek minél teljesebb közelítése, a nehézségek őszinte feltárása, és közös megoldásra törekvés.

Tartalma

- A szülők, gyermekek, pedagógusok számára szervezett közös programok, tevékenységek, együttműködési lehetőségek, melynek során mintát adunk, érzelmi kötődést alakítunk ki.
- Szülői igények, vélemények megismerése, a pedagógiai célok és a gyakorlati munka bemutatása, tájékoztatás a szülőket érintő kérdésekről.
- Egyházi ünnepeken, szeretet-vendégségünkön való részvétel, mely módot és lehetőséget ad keresztyén szellemiségünk megismerésére, hitünk elmélyítésére

Formái

- *Egyéni beszélgetések a szülővel, gyermekkel* közösen (beiratkozás, ismerkedés az óvodával óvodakezdés előtt, családlátogatás, anyás beszoktatás, játszódélután, ünnepi készülődések, növények ültetése, udvarrendezés).
- *Nyílt napok*, melyek során mélyebb betekintést adunk a gyermekek óvodai életéről, tevékenységeiről (játék és tanulási tevékenységek megfigyelése).
- *Ünnepi rendezvények*, melyek a meghittség, összetartozás élményét adják (karácsony, advent, Anyák napja.....)
- *Kirándulások sportnapok*, melyek a szülők közösségének alakulását is elősegítik (ügyességi sportjátékok az óvodában, külső helyszíneken, egész napos kirándulás a természetbe).
- *Közös áhítatok, gyülekezeti összejövetelek*.
- *Fogadóóra* keretében fél évente tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről fogadóóra keretében a szülők. A pedagógusokkal megbeszélik a továbblépés közös feladatait, illetve a gyermek óvodai életével kapcsolatos egyéb kérdések megbeszélésére itt nyílik lehetőség. A fogadóórát mindkét fél kezdeményezheti.
- *Csoportos szülői értekezleten* évente három alkalommal beszélnek meg a pedagógusok és szülők a csoport életével kapcsolatos eredményeket, újabb közös feladatokat, a szülőket érintő programok szervezését.
- *A szülők közössége* véleményével, otthoni tapasztalataival, javaslataival segíti a pedagógusok munkáját. Képviselőik útján véleményt fogalmaznak meg, javaslatot tesznek a nemzeti köznevelési törvényben nevesített esetekben, mely jogukról előzetesen tájékoztatást kapnak.
- *Családi kézműves délutánok szervezésével*, ahol közelebb kerülhetnek az óvodai mindennapokhoz, és lehetőséget teremt a közvetlenebb, beszélgetésekre az intézmény minden dolgozójával.
- *Családlátogatás szervezésével*, a feljövő 3 éves óvodások óvodába lépését megelőzően a csoport óvodapedagógusai családlátogatás keretében tudnak egy közvetlenebb bizalmi kapcsolatot kialakítani a szülőkkel.

16.2.Kapcsolat a fenntartóval

Elvei

- Bizalom, és a magas színvonalú feladatvégzésre való elkötelezettség a kapcsolatépítés és a napi munka során.

Tartalma

- Rendszeres kapcsolattartás az óvoda működési feladatainak naprakész ellátása érdekében a Szentes Nagytemplomi Református Egyházközséggel.
- Az óvodavezető a fenntartó által meghatározott időszakonként beszámol az intézmény működésével, pedagógiai, tanügyigazgatási, humánerőforrás helyzetével kapcsolatos helyzetről.
- A fenntartó egyházközségen kívül a működéssel összefüggő adatok és információk eljuttatása a Magyarországi Református Egyház Zsinata Oktatási Irodája felé.

Formái

- Személyes találkozók, igazgató tanácsulések, megbeszélések, vezetői értekezletek, konferenciák, szakmai rendezvényeken való részvétel, írásbeli beszámoló, e-mail és telefonos kapcsolat, kiadványok, publikációk.

16.3. Kapcsolat a gyülekezettel

Elvei

- Az óvoda nevelőközössége kezdeményező a kapcsolatépítésben, szem előtt tartják az óvoda missziós szerepét.

Tartalma

- Az óvoda elősegíti a gyermekek jelenlétét a gyülekezet életében, ami által a gyermek érzi, hogy van olyan közösség, ahová mindig bizalommal fordulhat iskolás korában is.
- A gyülekezet tagjai megismerik a református óvoda nevelőmunkáját, áldásait, s felismerve e szolgálat fontosságát segítik azt.

Formái

- Részvétel az istentiszteleteken, ünnepségeken, szeretetvendégségen, közös áhítattokon.

16.4.Kapcsolat a társintézményekkel, bölcsődével

Elvei

- A gyermekek intézményes nevelésében kiemelten fontosnak tartjuk a nevelés folyamatjellegét, az egymásra épülő hatások pozitívumainak kihasználását.
- Egymás munkájának megismerése, tiszteletben tartása és a lehető legteljesebb összehangolása segítheti csak az egymásra épülő fokozatokba való sikeres átlépést a gyermekek számára.
- Kapcsolatainkat a nyitottság, korrekt tájékoztatás, az együttműködés lehetséges formáinak közös kimunkálása jellemzi.

Tartalma

- Pedagógusok kölcsönös látogatásai, melynek során betekintést nyerhetnek az ott folyó gondozó, nevelő, személyiségfejlesztő munkába. Az alkalmazott módszerek, eljárások megfigyelése, tapasztalatok megbeszélése.
- A gyermekek részvételével megvalósuló intézménylátogatások, közös játékok, ismerkedés a sajátos (óvodai) környezettel.

Formái

- Óvodába készülő bölcsődések látogatása a gondozónővel, nyílt nap, nyílt hét az óvodában, esetmegbeszélések, pedagógusok szakmai megbeszélései, hospitálások, szülői értekezlet tartása a bölcsődében az óvónők részvételével az óvodába készülő gyermekek szüleinek, előadások.

16.5. Kapcsolat a társintézményekkel, iskola

Az óvodánk közvetlen partnere a Kiss Bálint Református Általános Iskola, ezen kívül a város többi Általános Iskolájával fontos a jó partneri kapcsolat kialakítása. Az együttműködésben kiemelt helyet kap a gyermeki fejlettség egységes értelmezése az óvodából kimenet és az iskolai bementet tükrében. A kompetencia alapú nevelés bevezetése az óvodában és az iskolában még inkább egységes pedagógiai szemléletet eredményezett. A fejlesztés elsődleges célja mindkét intézményben az ismeretközpontú nevelést, oktatást elvetve a kompetenciákra, az ismeret, attitűd, képesség hármas egységére helyezi a hangsúlyt. A nevelőtestület összehangolt tevékenységének erősítésével, és a gyermekek számára szervezett programokkal könnyítjük meg az átmenetet.

Óvoda-iskola átmenet támogatása

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási készítés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása).
- Tanügyigazgatást támogató munka (Szülői kérelmek benyújtás a POK-ba).
- Iskolaválasztás támogatása (szülők tájékoztatása).
- A gyerekek fejlődésének utánkövetése legalább az általános iskola első évében.
- Szülőkkel való személyes kapcsolattartás, együttműködés.
- Rendszeres (napi, vagy heti) tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon. (Nyílt nap a csoportban, óvodában)
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése (farsang, karácsony, anyák napja, kirándulások, rendezvényeink stb.)
- „Iskolások vagyunk” tematikus hét. A tevékenység során a gyermekek ismerkednek az iskolai életmóddal, szokásokkal.
- A témahét az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését szolgálja.
- Óralátogatások szervezése az iskolába a tanköteles korú, iskolába készülő gyermekek számára.

Eredményesség, indikátorok teljesülése:

- hiányzás csökkenése,
- iskolakezdés megfelelő időben,

- új eljárás bevezetésének tapasztalatai az iskolaérettség elérése,
- elemzések készítése az éves óvodavezetői beszámolóban.

Várható hatások, eredmények:

- A gyerekek beilleszkednek, biztonságban érzik magukat a befogadó óvodai közösségben.
- A szülők tapasztalják a befogadó környezet pozitív hatását, ezért ők is segítséget tudnak nyújtani a gyermek elfogadásában és fejlesztésében.
- Óvodánk nevelőtestülete megfelelő kompetenciával kezeli és fejleszti az átlagtól eltérő fejlődésű, helyzetű gyermekeket, melyhez folyamatosan megszerzi a megfelelő képzettséget.

Cél:

- az intézmény partnerkapcsolatainak bővítése, az együttműködési formák erősítése,
- intézményi átmenetet segítő programok kidolgozása és működtetése,
- a gyermekek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségi szint eléréséhez és a sikeres iskolai előrehaladás megalapozásának érdekében óvoda-általános iskola átmenet program kidolgozása és bevezetése a kötelező felvételt biztosító általános iskolával
- Az érintett iskolákkal az óvoda-iskola átmenet komplex (mérésen és nyomon követésen alapuló) differenciált pedagógiai támogatása(DIFER mérések, hospitálások, esetmegbeszélések, nyílt napok, nyílt órák, szakmai műhely, közös programok).
- Iskolaválasztás (a kijelölt iskolával, a szabad iskolaválasztással, a HHH-ek előnyben részesítésével, a SNI-vé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás) támogatása.

16.5. Kapcsolat a munkánkat segítő intézményekkel

Elvei

- Nyitottság, korrekt tájékoztatás, naprakész informáltság jellemzi a kapcsolatunkat a gyermekeket megillető gondoskodás, védelem, és intervenciós gyakorlat megvalósításában.

Tartalma

- Rendszeres vagy eseti együttműködés az alábbi intézményekkel a gyermekek egészséges személyiségfejlődésnek, speciális fejlesztésének, valamint jogaik érvényesítése érdekében.
- Csongrád-Csanád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Református EGYMI
- Csongrád-Csanád Megyei Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság

- Gyermekjóléti Szolgálat
- Családsegítő Szolgálat
- Gyámügyi Hivatal

Formái

- Esetmegbeszélés, szülők tájékoztatása, előadás, együttműködés a gyermekek számára előírt szakirányú (gyógypedagógiai) fejlesztésekben.

16.6.Külső szakmai kapcsolatok

Kapcsolat a Református Pedagógiai Intézettel

Elvei

- A keresztyén értékrend szerinti magas színvonalú nevelés érdekében törekszünk a nevelőhatások egységesítésére, a református tartalmak erősítésére, a pedagógus hivatás megújítására.

Tartalma

- A pedagógusok szakmai és mentálhigiénés támogatása a RPI által nyújtott szolgáltatások igénybevétele útján.

Formái

- Pedagógus továbbképzések, szaktanácsadás igénybevétele, előadásokon, konferenciákon való részvétel, határon túli óvodákkal történő kapcsolatalakítás támogatása, szakmai kiadványok, publikációk megjelentetése, pedagógiai adatbázisok igénybevétele, pedagógus minősítések és az országos pedagógiai, szakmai ellenőrzésekre való felkészülés és lebonyolítás segítése, szakmai dokumentumok készítésében segítségadás, esetenként kutatási, elemzési célú szakmai információk cseréje.
- A vezető/tagintézmény-igazgató lehetőség szerint rendszeresen részt vesz az Országos Óvodavezetői Értekezleten

Kapcsolat a magyar református óvodákkal

Elvei

- A pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése érdekében rendszeres szakmai együttműködésre, tapasztalatcserére, nyitottságra törekszünk más hazai református óvodákkal.

Tartalma

- A pedagógiai gyakorlati tapasztalatok átadása.

Formái

- Hospitálások szervezése, szakmai előadások, jó gyakorlatok bemutatása, szakmai anyagok kidolgozása.

Kapcsolat a határon túli református óvodákkal

- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.
- A kapcsolatépítés során a hasznosítható tapasztalatok, módszerek és pedagógiai tartalmú információk átadása, valamint a környező országokban működő magyar református óvodák pedagógusainak keresztyén értékek mentén történő értékteremtése valósul meg.
- Lehetőség szerint a minden évben megrendezésre kerülő Református Óvodák Kárpátmedencei Szakmai Találkozóján való részvétel a nevelőtestület részéről.

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel

- Kultik Szentés Mozi
- Református Idősek Otthona
- Tóth József Színház
- Szentési Gyermekkönyvtár
- Szentési Lajtha László Művészeti Alapfokú Iskola
- Szentési Művelődési Központ

Formái:

- Alkalmanként intézményen belül, és intézményen kívüli színvonalas kulturális programok látogatása a gyermekekkel, illetve ajánlása a szülők felé.

Az óvoda kapcsolatépítő munkáját akkor tekintjük eredményesnek, ha:

- a gyermekek jogai, mindenek felett álló érdekük érvényre jut,
- óvodás éveik alatt minden segítséghez hozzájutnak személyiségük optimális fejlődéséhez,
- a szülők ismerik és elismerik, elégedettek az óvodában folyó nevelőmunkával,

- partnereink érzékelik és elismerik törekvéseinket a nyitottság és folyamatos együttműködés és terén,
- a pedagógusok szakmai tudása, látóköre folyamatosan gyarapszik, annak eredményeként nevelőmunkájuk napi gyakorlatában megjelenik a megszerzett tudásuk.

17. A fejlődés várható eredményei területenként

17.1. A fejlődés várható eredménye az egészséges életmódra nevelés területén:

3-4 éves korban:

- A gyermek kézmosás előtt ruhája ujját segítségével felhúzza.
- Kis segítséggel mos szappannal kezet, tiszta vízzel arcot, anélkül, hogy a mosdóvizet szétfröcskölné.
- Kis segítséggel használja a körömkefét, a szappant használat után a helyére teszi.
- Kezét, arcát szárazra törli.
- A törülközőt a helyére, jeléhez teszi.
- WC használat után kis segítséggel használja a WC-papírt. *(Lányoknál törlés iránya fontos.)*
- Észreveszi, ha szükséges a zsebkendő használata, orrát megpróbálja segítséggel fújni, törölni. *(Orrfújás technikájának gyakorlása játékosan.)*
- Próbálkozik a fogkefe használatával.
- A fésűt rendszeresen használja segítséggel.
- Étkezéskor önállóan viszi az asztalhoz a tányért, poharat, étkezés után visszapakol a tálalóasztalra.
- A szalvétát önállóan használja.
- A tányér fölé hajolva eszik, a kanalat, villát megfelelően használja.
- Segítséggel öltözködik, ruháját le-, felveszi, cipőjét felhúzza.
- Ismeri ruhaneműit, jelzi ha fázik, vagy melege van.
- Ruháit mindig a jellel ellátott polcra, vagy zsákjába teszi.

4-5 éves korban:

- Szükség szerint önállóan tisztálkodik: étkezés előtt-után, WC használat után, szennyező tevékenységek után.
- Használja a körömkefét, szappant, kezét szárazra törli.
- Ruhája ujját önállóan feltűri.

- A WC-t önállóan, rendeltetésszerűen használja.
- Önállóan használja a zsebkendőt köhögéskor, tüsszentéskor, vagy ha fújja az orrát.
- A fésűt használat után mindig a saját jelével ellátott tartóba teszi.
- Önállóan mos fogat, a fogápoló szereket tisztán tartja.
- Önállóan, tisztán étkezik, csukott szájjal rágja az ételt.
- A kanalat, villát rendeltetésszerűen használja.
- Segítséggel tölt a kancsóból, szed ételt a tálból, ügyel az asztal és környezete rendjére.
- Öltözködés terén egyre önállóbb, próbálkozik ruhája összehajtogatásával, hőérzetének megjelölően öltözik, vetkőzik.
- Cipőfűzés, kötés technikáját gyakorolja.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodik, fogat mos, fésűlködik, csak a sajátját használja, majd helyére teszi azt.
- Zsebkendőjét önállóan használja.
- Önállóan eldönti mennyi ételt fogyaszt, önállóan önt vizet a kancsóból.
- Esztétikusan megteríti, kulturáltan étkezik. Készségszinten használja a kanalat, villát, kést. Étkezés közben halkán beszélget társaival.
- Önállóan öltözik, vetkőzik. Ruháját ki-be gombolja, cipőjét befűzi, beköti. Ruháját összehajtván teszi a helyére.
- Környezetében igyekszik mindenütt rendet tartani.
- Ügyel saját küllemére, megjelenésére.
- Képes szükségletei önálló kielégítésére.
- Döntési képességei oly mértékben fejlődnek, hogy választási helyzetben dönteni tud számára jó és kevésbé jó között.

17.2. A fejlődés várható eredménye játéktevékenységek során

3-4 éves korban:

- Játékát a felnőtthez kötődés jellemzi.
- Játékszereket, eszközöket rakosgat, játékos mozgást végez valamilyen maga alkotta szabály szerint.

- Képes olyan szerepjátékok kezdeményezésére és eljátszására, amelyek egyszerű cselekvéseket és kapcsolatokat tartalmaznak, amelyekben a résztvevők különböző jellegzetes műveleteket végeznek, különböző szerepeket töltenek be.
- Bonyolultabb építmények egyszeri megalkotására képes.
- Különböző körttség nélküli szabályjátékokat szívesen játszik (*pl. körjátékok*).
- Rövid ideig képes társaival együttműködni.

4-5 éves korban:

- Kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együtt játszás igénye.
- Mozgása, értelmi és érzelmi fejlődése alapján megérti környezete egyszerűbb jelenségeit és kész ezeket játékában újra alkotni.
- Képes a cselekvések összehangolására.
- A játékszerekkel és eszközökkel végzett cselekvés, a szereplők magatartása megfelel a szerep által megkívánt tevékenységnek és emberi kapcsolatoknak.
- Képes az egyszerűbb közös játékok megszervezésére, és az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására, szabályok betartására.
- Az építő elemeket fokozatosan kiegészíti helyettesítő tárgyakkal is. Megjelenik a szerszámok iránti igény. Játékelemekből játékszereket is tud készíteni.
- A konstruáló játék gyakran szerepjátékokhoz kapcsolódik, amelyek elemeként jelen van a gyakorlójáték is.
- A győzelem elérése érdekében egyéni kívánságait egyeztetni társaival.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- óvodáskor végére szívesen, önállóan kezdeményeznek játékot, megszervezik a tevékenységet,
- képesek együttműködni, szabályokat felállítani, megállapodást kötni és azokhoz, valamint egymáshoz alkalmazkodni,
- képesek kitartóan, elmélyülten játszani a maguk által alakított játékorientált környezetben,
- tartós társkapcsolatok alakulnak a gyermeki önkifejezés megvalósulása során,
- a kialakult konfliktusok megoldására ismernek megoldási módokat,
- tudnak önállóan, konszenzusos alapon szabályt tartva játszani,
- szívesen kezdeményeznek szabályjátékokat, önállóan is kitalálnak szabályokat.

17.3. A fejlődés várható eredménye munka jellegű tevékenységek során

3-4 éves korban:

- A gyermek erejéhez mértén részt vesz a rend fenntartásában, a csoportszoba átrendezésében.
- Az önkiszolgáló teendőket kis segítséggel ellátja, *(pl. étkezéskor pohár, kanál, kistányér asztalra rakása)*.
- Figyelemmel kíséri az élősarok növényeinek gondozását, akváriumban a halak etetését, segítséggel részt vesz ezekben a tevékenységekben.
- Kerti munkában kisebb megbízatásokat teljesít *(pl. levelek gyűjtése egy helyre, kis söprűvel söprögetés stb.)*.

4-5 éves korban:

- A naposi munkát szívesen vállalja, az étkezéssel kapcsolatos teendőket az óvónő irányításával végzi egyre növekvő önállósággal.
- A játék befejezése után figyelemmel kíséri és segíti, hogy minden a helyére kerüljön.
- A terem szükség szerint átrendezi, segít az óvónőnek a különböző foglalkozási eszközök kiosztásában.
- Folyamatosan közreműködik az élősarokban lévő növények, kisállatok gondozásában.
- Szívesen vesz részt a kerti munkában, a termés összeszedésében, a virágoskert rendezésében, növények ültetésében.
- Ünnepségek előtt szívesen segít a terem feldíszítésében, csoportszoba átrendezésében.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- az önkiszolgálást természetes teendőként látják el,
- kialakulnak a környezetük rendben tartásával, óvásával, védelmével kapcsolatos szokások,
- képesek a munkavégzés során együttműködni, alkalmazkodni,
- megjelenik a felelősségtudat, kitartás,
- ismerik a munkaeszközök használatának módját, a legcélszerűbb munkafogásokat,
- kialakulnak a tevékenység által megkívánt baleset-megelőző szokások, vigyáznak saját és egymás testi épségére,
- érzik, tudják, hogy tevékenységüknek hatása van környezetükre,
- értékelik és megbecsülik önmaguk és mások munkáját.

17.4. A fejlődés várható eredménye az anyanyelvi fejlesztés során

3-4 éves korban:

- Egyéni fejlettségének megfelelően szívesen beszél.
- Tudja a közvetlen környezetéhez tartozó tárgyak, jelenségek, személyek nevét.
- Megérti és válaszol a hozzá intézett kérdésekre.
- Alapvető ismereteit és élményeit meg tudja értetni környezetével verbális kommunikáció szintjén.

4-5 éves korban:

- Bátran, gátlás nélkül megnyilatkozik.
- Képes gondolatait nyelvi síkon megjeleníteni, kérdéseket megfogalmazni.
- Beszédében megjelennek a jelzős szerkezetek, alkalmazza a párbeszéd jellegzetes fordulatait, az alapvető udvariassági formulákat.
- Adekvát módon tudja kifejezni magát.
- Szókincse folyamatosan bővül.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- igénylik a mindennapos mesélést, képesek követni, megérteni belsővé formálni a mondanivalóját,
- szívesen beszélnek egymással és a felnőttekkel, mondanivalójuk érzelmi árnyalására is képesek,
- végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét,
- a metakommunikációs jelzéseket megértik, maguk is alkalmazzák,
- minden szófajt használnak, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- képesek az átélt események, történések, mesék, érzelmek felidézésére,
- képesek elemi következtetésekre ok- okozati összefüggések felismerésére,
- képesek megérteni az átvitt értelmet, képesek elvonatkoztatni a konkrét helyzettől,
- kialakul a testséma, a pontos térészlelés, téri tájékozódás,
- megjelenik a tudatos tervezés az eszköz kiválasztásban, az egyszerű műveletek sorrendiségének megállapításában,
- képesek előre látni tevékenységük következményét, képesek időben előre gondolkodni,
- kombinatív képességük játéktevékenységeikben megnyilvánul

17.5. A fejlődés várható eredménye tanulási tevékenységek végzése során:

3-4 éves korban:

- A közvetlen környezet spontán megfigyelésére képes, a figyelem tartóssága néhány perces, könnyen terelhető.
- Emlékezete önkéntelen jellegű, nem törekszik tudatos bevésésre.
- Gondolkodása erősen gyakorlati jellegű, cselekvésbe ágyazott.
- Megismerkedik az együttéléshez szükséges alapvető normákkal, viselkedési szabályokkal, a csoport szokásaival, segítséggel alkalmazza is azokat.
- A számára érdekes, játékos feladat végzésekor pár percig kitartó.

4-5 éves korban:

- Figyelmére spontaneitás jellemző, de már fellelhető a tudatosság is. A számára érdekes dolgokra néhány percig szándékosan figyel.
- Az elsajátított ismeretekből a hozzá érzelmileg közel állókat képes tudatosan felidézni.
- Képes az egyszerűbb gondolkodási műveletek elvégzésére: analízis, szintézis, összehasonlítás, absztrahálás cselekvéshez kötötn.
- Az együttéléshez szükséges normákat, viselkedési szabályokat, a csoport szokásait elsajátítja, kis segítséggel alkalmazza.
- A feladatokat irányítással, segítséggel elvégzi, képes a feladatok verbális szintről képi, illetve cselekvéses szintre való átvitelére is.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- örömmel és önként vesznek részt a tanulási tevékenységben,
- képesek elmélyülten, kitartóan játszani, tevékenykedni,
- kreatív ötleteik vannak a problémamegoldásban,
- képesek a társaikkal és felnőttekkel való együttműködésre,
- képesek rövid ideig tartó szándékos figyelemre,
- alakulóban van türelmük, önfegyelmük.

17.6. A fejlődés várható eredménye a külső világ tevékeny megismerése során:

3-4 éves korban:

- Ismeri saját nevét, szülei nevét, óvodai jelét.
- Társait, óvónőit, dajkáit nevén szólítja.
- Biztonsággal tájékozódik az óvoda épületében, udvarán.
- Tudja, hogy az utcán csak felnőttel közlekedhet.
- Felismer, megnevez 2-3 gyümölcsöt, virágot, zöldséget, állatot.
- Felismeri, megnevezi a végtagokat testén, valamint a fejen lévő érzékszerveket.
- Észreveszi a természet szépségeit az óvoda udvarán, környékén - virágzó fa, virág, katicabogár, csiga, stb. – részt vesz megőrzésében, gondozásában.
- Felismeri, megnevezi környezete tárgyain a fehér, fekete, piros, kék, sárga, zöld, barna színt.

4-5 éves korban:

- Ismeri a családtagok nevét, el tudja mondani, hogy ki mivel tölti otthon az idejét. Különböző szerephelyzeteket teremtve játszik pl. Családjáték.
- Óvodánk környékén biztosan tájékozódik felnőtt segítségével.
- Környezete tárgyait nagyság, forma, szín és funkció alapján összehasonlítja.
- Egyszerű összefüggéseket észrevesz környezete tárgyai, jelenségei közt. Képes elemi általánosításokra, következtetésekre.
- Gyakorolja a felnőttekkel a gyalogos közlekedést a tanult szabályok szerint.
- Ismeri a testrészeket, az érzékszerveket és azok legfontosabb funkcióit, rendszeresen gondozza is azokat. Ismeri az orvos gyógyító munkájának fontosságát.
- Környezete tárgyain, jelenségein felismer újabb színeket (*rózsaszín, narancssárga*).
- Felismeri a tanult gyümölcsöket, zöldségféléket, virágokat, követni tudja növekedésüket (*4-5 félét*). A növényeket rendszeresen ápolja óvónői segítséggel.
- Segítséggel felsorolja a tanult ház körül élő állatokat, vadon élő állatokat, tisztában van hasznukkal, beszélget gondozásukról, védelmükről (*4-5 félét*).
- Megismerkedik néhány rovarral, költöző madárral, madáreleséget gyűjt.
- Észrevesz a megfigyelt természeti jelenségben néhány egyszerű összefüggést.
- Összefüggéseket keres az időjárás és az emberek tevékenysége között, időjárás és öltözködés között.
- Rendszeresen végez az élősarokban, kertben növénygondozási teendőket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
- ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, ismeri a város nevezetességeit: Könyvtár, Múzeum, Széchenyi-liget.
- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
- az évszakok változását, napszakokat ismerik, aktívan, örömmel vesznek részt a néphagyományhoz, hitélethez, kapcsolódó ünnepeken,
- képesek ok-okozati összefüggések felismerésére, megfogalmazására,
- képesek cselekvéses úton különféle dolgok csoportosítására, ahhoz szempontok találására,
- tudnak számlálni, mennyiségeket, térbeli viszonyokat megkülönböztetni.
- meg tudja nevezni az emberi test részeit, a törzs kifejezést használja. Énképe fejlődik. Érzékeli a kellemes, kellemetlen érzéseket magán. Ismeri érzékszervei funkcióját, védelmét, ápolását.
- ismeri a környezetükben található növényeket, virágokat, zöldségeket (*legalább 6-6 félét*).
- a környezetükben élő költöző madarakat és rovarokat meg tudja nevezni, és csoportosítani tudja megfelelő szempontok szerint.
- megismer 4-6 rovar. A megismert állatokat csoportosítani tudja tulajdonságaik, lakhelyük szerint.
- színeket, színárnyalatokat meg tud különböztetni a természet növényein, állatain is.

17.7. A fejlődés várható eredményei irodalmi nevelés hatására:

3-4 éves korban:

- Önként, szívesen hallgat mesét, verset, mondókát.
- Van 1-2 kedvelt meséje.
- Érdeklődik a mesekönyvek, verseskönyvek iránt.
- Fel tud idézni 5-6 mondókát, 3-4 rövidebb verset.

4-5 éves korban:

- Szereti a meséket, verseket, maga is kezdeményez mesélést, verselést.
- Epizódokat ismer fel néhány meséből.
- Egyszerűbb szerkezetű meséket, verses-meséket dramatizál, báboz.
- A gyermek fel tud idézni 8-10 mondókát, 6-7 (8-10 soros) verset.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- megszilárdulnak a mese – vershallgatáshoz kapcsolódó szokásaik
- szókincsükben, mondatalkotásukban megjelenik a mesék, versek irodalmi nyelvezete
- képessé válnak az irodalmi élmény befogadására
- képesek ráhangolódni, és figyelmesen, csendben végighallgatni a mesét
- rajzaikat és kézműves tevékenységeiket is ösztönzik irodalmi élményeik
- képesek azonosulni az irodalmi művek szereplőivel
- képesek kitalálni mesét, verset, mondókát; önállóan is kezdeményezni mesélést, verselést, mondókázást,
- esztétikai érzékük formálódik, érzékelik a szavak szépségét, humorát,
- a gyermek el tud mondani rövidebb meséket,
- várja, igényli a mesehallgatást,
- tud természetes hanghordozással, tiszta kiejtéssel, a ritmust és a vers hangulatát érzékeltetve: 10-14 mondókát, 6-8 verset felidézni.

17.8. A fejlődés várható eredménye rajzolás, festés, mintázás és kézimunka hatására:

3-4 éves korban:

- Játék, építgetés közben különböző formák között egyszerű térbeli viszonyokat teremt, térlátása fejlődik.
- Képeiben megjelenik személyek, tárgyak ábrázolása egyszerű formai jelzésekkel. Bátran használja a zsírkrétát, ceruzát.
- 3-6 színt ismer, bátran alkalmazza őket.
- Rendszeresen használt kifejező eszköze a gyurma és az agyag. Ismeri a mintázás alapvető technikáit. Egyszerűbb térbeli formákat alakít.
- Színfoltokat képez ecsettel, felületet fest, csíkoz, pöttyöz.

4-5 éves korban:

- Fejlődik térlátása, térátalakító képessége.
- Rajzaiban, festéseiben megjelenik a térbeliség jelzésének szándéka. (*Elő- és középtér tudatos kifejezése.*)
- Emberalakot, környezetet, tárgyakat rajzol saját elképzelés alapján.
- Vonalakkal, ritmikus sorakoztatással díszít.
- Az agyaggal összetettebb munkafogásokat is alkalmaz (*kúpos nyújtás, kicsípés, mélyítés,*).
- Nem csupán használja a színeket, de az árnyalatokat is ismeri.
- Átlátszóságot - röntgenszerű ábrázolást alkalmaz.
- Egyre több ábrázolási technikát ismer.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Kialakulnak a vizuális tevékenységekkel kapcsolatos szokások.
- Képesek a gazdag színhasználatra, és változatos formák alkalmazására.
- Ismernek és önállóan tudnak különböző technikákat alkalmazni egyszerű játékok, kellékek készítésénél.
- Képesek az alkotás örömének átélésére egyéni és csoportos formában.
- Képesek a vizuális önkifejezésre.
- Életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelő mértékben kialakul finommotorikájuk, szem – kéz, kéz – kéz koordinációjuk.
- Kialakul a síkban és térben való tájékozódás képessége.

17.9. A fejlődés várható eredménye az ének-zenei nevelés hatására:

3-4 éves korban:

- Élvezettel, jókedvűen játszik énekes játékokat, szeret énekelni, mondókázni.
- Ismer 5-7 mondókát, 10-14 játékdalt, 2-3 műdalt.
- Játékidőben bábokkal, óvónői kontaktusteremtő játékokkal spontán mondogat mondókákat, énekelget.
- Megkülönbözteti a magas-mély, halk-hangos fogalom párokat, játékos mozdulattal térben érzékelteti.
- Egyenletes lüktetést érzékeltet változatos mozdulatokkal.

- Megkülönbözteti és felismeri hallás alapján az egymástól eltérő zörejeket, emberi hangokat, 2-3 hangszer hangszínét és a ritmusjátészó hangszerek hangját.
- Alkalmanként figyel környezete zörejeire, a természet hangjaira és a zenei hangokra.
- Egy motívumnyi változatos dallamfordulatot megközelítően tiszta hangon visszaénekel.

4-5 éves korban:

- A gyermek ismer 4-6 mondókát, 12-15 játékdalt, 3-4 műdalt.
- Felismeri a magasabb és mélyebb hangokat beszédben, éneken, hangszeres játékon. Térben mutatják a dallam fel- vagy lemenő irányát.
- Visszaénekel szöveges dallammotívumokat csoportosan, egyénileg is.
- Felismeri a halk-hangos különbségét, érzékelteti beszédben, éneken.
- Felismer dallamot dúdolásról, hangszerről.
- Megkülönböztet zörejeket, hangszínek különbségeket.
- Természetes, szép mozgással egyenletesen játszik körjátékokat.
- Gyors-lassú közti különbséget felismeri, érzékelteti.
- Ismer néhány tánclépést, harmonikus, szép mozgással jár körbe.
- A ritmushangszereket spontán jelleggel is használja (*zörgő dob, dróton függő fémek, síp, cintányér stb.*).
- Egyéni fantáziájának, rögtönző kedvének megfelelően válaszolni próbál az óvónő ritmuspapssal kísért játékos kérdéseire.
- Járás és éneklés közben dobbantással, mozgással, papssal kiemeli a mondókák, dalok motívumainak hangsúlyát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- szívesen, örömmel, gátlások nélkül énekelnek, használják az ütőhangszereket,
- maguk is kitalálnak, alkotnak dallamokat, szövegeket, táncmozdulatokat,
- képesek az egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, dalok egyenletes lüktetését, ritmusát hangoztatni, különböző mozgásokkal, játékos utánzásokkal, papssal, járással kifejezni,
- tudnak harmonikusan, szép mozgással, egyenletes lüktetéssel kíséni különböző mondókákat, dalokat, változatos térformákat alakítani az óvodapedagógus segítségével,

- ismerik szűkebb és tágabb környezetük hangjelenségeit, képesek hallás után megkülönböztetni azokat, felismerik a környezet zörejhangjait, az óvónő és társaik énekhangját.
- felismerik a hallott dalok dinamika, hangerő és hangmagasság szerinti különbségeit,
- az ismert dalokat felismerik dúdolásról, hangszerről jellegzetes részletei alapján,
- mozgásuk esztétikus és kifejező legyen,
- megkülönböztetik a magas és mély hangokat és kézmozdulattal jelzik amit hallottak,
- dalokat és mondókákat ritmusról felismernek,
- gyakorolják a gyors - lassú, és halk - hangos különböző kombinációit.

17.10. A fejlődés várható eredményei mozgás hatására:

3-4 éves korban:

- A gyermek örül a mozgásnak.
Ismer és az óvónő irányításával játszik futó, fogó játékokat szerepvállalással, akadályok kerülésével, eszközökkel.
- Tud sorban állni (*valamihez képest*), kört alakít (*valami körül*). viszonyokat (*valamihez képest*)(ajtó-ablak) felismer
- Az óvónő felszólítására egyszerű kéztartásokat, fordulásokat, alkalmaz.
- Ismeri a járás és a futás közötti különbséget. Képes természetes járással, ismétlődő egyenletes mozgással, lábmunkával, karlendítéssel járni
- Futás közben megadott jelre irányt változtat, tárgyakat kikerül, megkerül, illetve megáll.
- Csúszik, kúszik, mászik a talajon irányváltoztatással is. Átbújik szerek alatt, és mászik a talajon függőleges irányba is.
- Bátran ugrik páros lábon helyben, haladással, esetleg akadályon át.
- Labdát gurít helyben és járás közben maga mellett.

4-5 éves korban:

- Játsszik fogó- és futójátékokat, kettős körből, szabályok magyarázata nélkül. Ismer átfutó játékokat, csoportos versenyjátékokat.
- Oszlopból és szétszóró elhelyezkedésből felszólításra kézfogással kört alakít.
- Természetes módon egyesével, párban kézfogással, kézfogás nélkül hullámvonalban, oldalt, hátra különböző kartartásokkal rövidebb-hosszabb lépésekkel jár.

- Összehangolt kar- lábmunkával egyenesen és körben fut, ill. három-négy akadályon át.
- Mászik négykézláb egyenes irányban hátra és irányváltoztatásokkal tud csúszni, kúszni, bújni különböző magasságú szerek alatt, ill. csúszni padon karhúzással és tolással.
- Tud gurulni egyenes irányban a test hossz tengelye körül, gurulóátfordulást végez hajlított térdű terpeszállásból - alapállásba.
- Ugrani tud helyből távolba és magasba páros lábról talajfogás páros lábra, hajlított állásba.
- Tud dobni egykezes felső dobással vízszintes célba. Különböző dobóeszközöket fog, feldob, elkap, gurít különböző testhelyzetekből

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Igénylik, és szívesen végzik a mindennapi, játékos mozgást, kitartók benne,
- szeressenek mozogni, több szabályjátékot ismerjenek, (futó-, fogó-, váltóverseny-, labdajáték) tudnak irányítás nélkül is játszani, tudnak térben tájékozódni, ismerik az irányokat, vezényszavakat.
- tudnak labdát dobni, elkapni, célba dobni, labdát vezetni,
- önfegyelmük, figyelmük, önbizalmuk megerősödik, képesek a szabályok betartására,
- testi képességeik életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelően fejlettek,
- tudnak a mozgásos játékokban, feladatokban társaikhoz alkalmazkodni.

18.Megemlékezések, ünnepek

Az ünnepek szépséget, értelmet adnak a hétköznapiaknak. A keresztyén óvodákban az ünnepek az öröm, a hálaadás alkalmi gyermekeknek, felnőtteknek egyaránt.

Október 31: A reformáció napja

Az óvodapedagógus elbeszélése arról, hogy hitünkért a nehézségeket is vállalnunk kell.

December 6. Mikulás

A gyermekek a Mikulást várva a titok és a közös készülődés örömét élik át.

Advent időszaka, Karácsony

Várakozás Jézus megszületésére. Elcsendesedés, gyertyagyújtás, éneklés, betlehemes játékok.

Farsang

Télbúcsúztatás vidámsággal, énekkel, tánccal, farsangi maskarával.

Március 15. Nemzeti ünnep

Beszélgetés, képek nézegetése a régmúlt eseményekről, kokárda, nemzeti színű párták készítése, éneklés dalosjátékok

Virágvasárnap

Az óvodapedagógus történetmondása Jézus bevonulásáról Jeruzsálembe. A csoportszoba virágokkal díszítése

Nagypéntek

Az óvoda munkatársainak megemlékezése Jézus keresztre feszítéséről. Nevelés nélküli munkanap.

Húsvét

A feltámadás ünnepe. Készülődés az óvodapedagógussal teremdíszítés, a bibliai történet megismerése. A húsvéti néphagyománynak megfelelően tojás festés, mely az új élet jelképe.

A mennybemenetel ünnepe

Jézus erejéről, visszajöveteléről szól a bibliai tanítás.

Pünkösöd

Az óvodapedagógus történetmondása arról, hogy a Szentlélek ereje segít legyőzni a rosszat.

Anyák napja

A gyermekek meglepetéssel, maguk által készített ajándékkal, énekkel, verssel fejezik ki hálájukat édesanyjuknak, nagymamájuknak.

Gyermeknap

Vidám játékok, közös éneklés, kirándulás a szabadba.

Évzáró

Közös délután, szeretetvendégség a szülőkkel .....

Gyermekeink születésnapja, névnapja

Az ünnepeltet énekkel, verssel köszöntik a társaik. Apró, maguk által készített ajándékot kapnak egymástól és az óvodapedagógusoktól.

Jeles napjaink

Víz világnapja (március 22.)

Föld napja (április 22.)

Óvodánk hagyományai, rendezvényei sportnap, kirándulás stb.

Felhasznált irodalom

- Kövér Sándorné, dr. Papp Lászlóné, Váradi Gáborné: A Református Óvodai Nevelés Keretprogramja. Református Köznevelési és Közoktatási Intézet, 1998.
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGÉVEL, MÓDOSÍTÁSÁVAL, NYILVÁNOSSÁGÁVAL KAPCSOLATOS SZABÁLYOK

A pedagógiai program érvényességi ideje

A pedagógiai programban értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A nevelők szakmai munkaközösségei minden nevelési év végén írásban értékelik a pedagógiai programban megfogalmazott általános célok és követelmények megvalósulását.

A pedagógiai program módosítása

- **A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet**
  - az intézményvezető
  - a nevelőtestület bármely tagja
  - a nevelők szakmai munkaközösségei
  - a szülői szervezet
  - az intézmény fenntartója.

A pedagógiai program felülvizsgálatának és módosításának indokai

Kötelező:

- jogszabályváltozás
- a fenntartó által meghatározott feladatváltozás

Lehetséges:

- sikeres innováció eredményeinek beépítése
- minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzelések elhagyása

A pedagógiai program módosításának módja, lehetséges indokai:

A dokumentum nem kötelező felülvizsgálatát és módosítását a felmerülő igények és lehetőségek alapján írásbeli előterjesztés után az intézményvezetés kezdeményezheti, a nevelőtestület 50 + 1%-os támogatás jóváhagyása mellett.

- A pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.
- A pedagógiai program a jóváhagyását követően – szeptember első napjától kerül bevezetésre.
- A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala, az elérhetőségéről való tájékoztatás – az év eleji szülői értekezleten történik.
- A szülők számára az óvoda a nyitvatartási időszakban biztosítja a korlátozás nélküli hozzáférést a pedagógiai programhoz.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya megtalálható:

- Az intézmény fenntartójánál
- Az intézmény irattárában
- Az intézmény könyvtárában
- Az intézmény nevelői szobájában
- Az intézményvezetőnél (irodájában)

Záradék

A Pedagógiai Program elfogadása és jóváhagyása

A Talentum Református Óvoda Pedagógiai Programját a Szülői Szervezet választmánya során 2025.08.29. tartott ülésen megismerte.

Szentes, 2025.08.29.

az óvodai Szülői Szervezet elnöke

A Talentum Református Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület 2025.08.29. napján tartott Nevelőtestületi értekezleten 3/2025 határozatszámon elfogadta.

Az elfogadásról szóló jegyzőkönyv és a jelenléti ív, a Pedagógiai Program mellékleteként megtalálható.

Szentes, 2025.08.29.

Szentesi Rózsa

Tagintézmény- igazgató

Lajos-Kalmár Anna

a nevelőtestület nevében

Pedagógiai Program legitimációs előlap

Intézmény OM azonosítója: 029625	Készítette a nevelőtestület: <i>Székelyi Csilla</i> Tagintézmény-igazgató P.h.
Legitimációs eljárás – az érvényességet igazoló aláírások	
Az Nkt.26. § (1) bekezdése alapján a Pedagógiai Programot ..... <i>3/2025</i> ..... határozatszámon a nevelőtestület elfogadta: <i>Székelyi Csilla</i> a nevelőtestület nevében	
Az Nkt.26. § (1) bekezdése alapján a Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybe lépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, tételesen: évente megrendezésre kerülő gyermekközösségi napok rendezvény költségvetésének finanszírozása (stb, amit terveznek...) a fenntartó egyetértését megadta: ..... a fenntartó képviselőjében	
A Pedagógiai Programot a Szentés Nagytemplomi Egyházközség Presbitériuma megismerte, tartalmát ..... <i>65/2025</i> ..... határozatszámon elfogadta. Szentés, 2025. .... <i>08.25.</i> .... a fenntartó képviselője P.h. ..... főgondnok	
A Pedagógiai Program tartalmáról a szülők tájékoztatást kaptak ..... a Szülői Szervezet képviselőjében	
A dátum jellege: nyilvános	Érvényes: A kihirdetés napjától: <i>2025.09.21.</i> visszavonásig
Verziószám: .... <i>2</i> ..../2025 (ahányadik módosítása a programnak)	Iktatószám:..... Készült 3 példányban.

2. számú melléklet

Legitimációs záradék

- 1.) Készítette a Talentum Református Óvoda nevelőtestülete

Dátum: 2025.08.29.....

.....
Tagintézmény-igazgató

- 2.) A Talentum Református Óvoda Pedagógiai Programjában foglaltakkal kapcsolatban az óvoda nevelőmunkát segítő alkalmazottai a tájékoztatást megkapták.

Dátum: 2025.08.29.....

.....
a nevelőmunkát segítő alkalmazottak nevében

- 3.) A Talentum Református Óvoda Pedagógiai Programjáról az Nkt.72.§ (5) bekezdés biztosított jogok alapján a szülői közösség a tájékoztatást megkapta.

Dátum: 2025.08.29.....

.....
a szülői szervezet nevében

- 4.) Az Nkt.26. § (1) bekezdése alapján a Pedagógiai Program azon rendelkezéseinek érvénybe lépéshez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, tételesen: évente megrendezésre kerülő gyermekközösségi napok rendezvény költségvetésének finanszírozása (stb, amit terveznek...), a fenntartó egyetértését megadta, a rá háruló többletkötelezettség finanszírozását vállalja.

Dátum: 2025.08.25.....

Fenntartói határozatszám: 65/2025.....

.....
a fenntartó képviselőjében

- 5.) Az óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Programot magasabb jogszabályban biztosított jogai alapján, át nem ruházható jogkörében (Nkt.26. § (1) bekezdés, és Nkt.70. § (1)-(2). bekezdés döntési hatáskörében .....3.1.2025..... határozatával elfogadta.

Dátum: 2025..08.29......

Lakos-Kalmár Zoltán

a nevelőtestület nevében

- 6.) A nevelőtestület által elfogadott Pedagógiai Programot az óvoda vezetője magasabb jogszabályban Nkt.26. § (1). meghatározott döntési hatáskörében jóváhagyta.

Dátum: 2025..08.29......

Székelyi Anna

tagintézmény-igazgató

1. Sz. Függelék

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK MEGVALÓSULÁSA, FELADATOK

1. Egészséges táplálkozás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Hetente vitaminnapok biztosítása a szülők segítségével, ahol a gyermekek friss gyümölcsöket és zöldségeket fogyaszthatnak.	folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a vitamindús táplálkozás szokássá válik, a gyerekek korszerű táplálkozási igénye kialakul; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztása csökken
Évente egyszer egészséghét szervezése, ahol az egészséges táplálkozásra, és a rendszeres mozgás fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	ősz	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az egészséges táplálkozás, és mozgásigény a gyermekek szokásait alakítja; a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztása csökken, tudatosodik az egészség= érték szemlélete
Évente egyszer gyógynövény-napot szervezünk, ahol a gyógynövények pozitív hatásaira hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.	tavaszi	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az egészséges életmód és egészségmegőrző szemlélet alakítása

A gyermekeket bevonjuk az egészséges ételek készítésébe, pl. gyümölcssaláta	folymatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok dajkák	a közösen elkészített étel, pl. gyümölcs-, zöldség saláta az étkezés, munkavégzés együttes

			örömet közvetíti; alakul egészsz tudatos szemléletmódjuk

2. Mindennapos testnevelés, az egészségfejlesztő testmozgás

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Évente egyszer nyilvános sportnap megszervezése, ahol a rendszeres mozgás	tavas	óvodavezető, óvoda-	alapvető mozgáskészségek fejlődnek, az önálló testedzés igénye kezd kialakulni; a szülők
fontosságára hívjuk fel a gyermekek és a szülők figyelmét.		pedagógusok	számára értékként jelenik meg a mozgásos közös tevékenység; a közösségi kapcsolatok alakulnak
Óvodai sportnap rendezése, ahol sportválasztó és kedvcsináló változatos mozgásformák bemutatása valósul meg. Versengések, játékok.	tavas	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a mozgásigény kielégítése játékos, versengéses formában valósul meg
Óvodai foci- bajnokság a szülők bevonásával. Játékos verseny, ahol minden gyermek nyer, és egészséges versenyszellemet tanul. (egyéb sport is lehet, pl. akadályok leküzdése)	ősz	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a mozgás, mint örömförrás - a szervezet edzése megvalósul;

3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
A gyermekek önismeretének, erősítése játékos szituációkban. Az érzelmi intelligencia fejlesztése a „nem” -et mondás képességének alakításával. Tablókészítés a gyerekekkel az egészséges és az egészségre káros termékekről, veszélyes helyzetekről	tél	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a káros szenvedélyektől mentes egészségvédő modell megismerése; az egészségkárosító szerek egészségi kockázatának ismerete
Bábelőadás óvodai szinten a televíziózás és számítógép, tablet korosztályhoz illeszkedő helyes használatáról.	tél	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	az IKT eszközök használatának jó megválasztásával példaadás
A stresszhelyzetek kiküszöbölése a stressz - hatások és helyzetek elkerülésével. Csoportban történő játékos konfliktuskezelési technikák, légzőgyakorlatok, jógaelemek...stb	havonta	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	idegrendszeri, - lelki egészségvédelem a helyes életvitel és harmonikus, derűs, elfogadó, kiegyensúlyozott légkör biztosításával

4. A bántalmazás megelőzése

Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó, gyermekorvos segítségével.	flya- matos	óvodavezető, gyermekvé- delmi szakember, óvoda- pedagógusok	családi nevelés erősítésében mintaadás: a gyermekekkel való bánásmód őszinte, barátságos, szeretetteljes, határozott, következetes, elfogadó, toleráns

5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Minden csoportban rendszeresen balesetvédelmi oktatás tartása folyamatosan.	évsza- kon- ként	Óvodavezető, Óvodapedagógusok	életkornak megfelelő balesetvédelmi ismeretek közlése
Az óvodai udvari játékok folyamatos ellenőrzése.	folya- matos	Óvodavezető	udvari játékokkal kapcsolatban az óvoda biztonságos működése megvalósul
Elsősegélynyújtás tárgyi és személyi feltételeinek biztosítása.	szepte- mber	Óvodavezető	az óvoda biztonságos működése megvalósul e területen
6.Személyi higiéné			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Személyes higiéné elsajátíttatása	folya- matos	Óvodapedagógusok	helyes szokások kialakulnak: az étkezések, az öltözködés, a tisztálkodás, a testápolás és az illemhely használatával kapcsolatban
Rendszeres egészségügyi vizsgálatok, szűrések	szepte- mber	Óvodavezető, Óvodapedagógusok	fogászati és általános szűrővizsgálat megvalósul
Csoportszoba, öltözők, folyosók mellékhelyiségek, udvar tisztasága	folya- matos	Óvodavezető	az óvoda működtetése egészségügyi előírásoknak megfelel
7. Környezetvédelem			
Tevékenység	idő	felelős	várható eredmény
Csoportok kialakítása: gyermek-és természetbarát jegyek - bútorok, tároló kosarak, játékok, világítás.	szepte- mber, folya- matos	Óvodavezető, Óvodapedagógusok	biztosított gyermekeink számára a rendezett, tiszta környezet, ahol szép és biztonságos környezetben játszhatnak, tevékenykedhetnek

Minden csoportban természetsarok kialakítása.	szept. folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	kialakul gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd
Az udvar tisztántartása, gondozása, évszaknak megfelelő feladatok ellátása.	szept., folyamatos	óvodavezető, óvodapedagógusok	felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében
Takarítási világnap. Óvoda szebbé tétele. Csoportonkénti programok szervezése. (babaszobatakarítás, babaruha mosása, udvarrendezés...stb.)	szept. 3. hét	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megalapozódik gyermekeinkben a természet, és társadalmi környezetben az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszer
Állatok Világnapja. Október 4. Csoportonkénti programszervezés. (pl. állatkert, vadaspark.stb.)	okt. 4.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Megfigyelések az évszakok változásával kapcsolatban. Az időjárás jellegzetességei.	folyamatos	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra
Szüret. Intézményszintű programszervezés.	okt.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a tapasztalaton alapuló környezeti nevelés megvalósul; gyermekeink megismerik a népszokások eredetét és jelképeit
Óvodai nyílt rendezvény a szülők bevonásával. Foglalkozások. Orvos gyógyító munkája. Testünk, testrészek, érzékszervek funkcióinak megismertetése, játékok. Egészségtudatosság.	nov.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	óvodásaink testi- lelki fejlődése megalapozódik a családdal szorosan együttműködve; értékátadás

Márton nap. November 11. Intézményszintű programszervezés	nov. 11.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	tudatosan alakul gyermekeinkben a tevékenykedtetés során, környezetünk és a hagyományok megismerése
Könyvtárlátogatás.	dec.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul
Lakóhelyünk. Épített környezetünk: szobrok, épületek, múzeumok.	dec.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megalapozódik gyermekeinkben a társadalmi környezet- benne az ember-harmóniájának megőrzését szolgáló szokások; környezetkultúránk megalapozódik
Adventi készülődés a szülőkkel közösen.	dec.	óvodavezető, óvodapedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Minden csoport téli élményszerző kirándulást szervez a közeli szánkózódombhoz. A természet megfigyelése, az évszak jellemző jegyei. Az időjárás jellegzetességeinek követése. Téli élmények a hóban.	január	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a sokszínű tevékenységek átélése közvetlen környezetben, illetve a tevékenység és a mozgás pozitív hatása az értelmi fejlődésre; mozgásigényük kielégül
Hazánk növény és állatvilága. Az állatok élete télen. Madáretetés.	január	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés és a megfigyelések keretében történő tanulási folyamat; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Vizes Élőhelyek Világnapja. Séta a helyi vizes területhez. Megfigyelések. Játékos vizes feladatok megoldása csoportonként.	febr. 2.	óvodavezető, óvoda- pedagógusok	megvalósul a rendszerszemléletre nevelés; képessé válnak a gyermekek arra, hogy a megszerzett ismereteiket össze tudják kapcsolni az életben tapasztalt valós dolgokkal, meglátják a problémákat és az azok közötti összefüggéseket, választ, megoldást keresnek azokra

Farsang. csoportonkénti vagy közös óvodai rendezvény a szülők bevonásával.	febr.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekeink megismerik a népszokások eredetét és jelképeit; fejlődésük megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Március 15. Nemzeti jelképeink megismerése, felkeresése. Koszorúzás a Bánki Templomnál.	márc. 15.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	beépül gyermekeink nevelésébe azok az értékek, melyeket a környezetünk megőrzött
A (városi) közlekedés szabályainak megismerése, közlekedési eszközök. Gyalogos közlekedési szabályok. Séta, megfigyelések.	márc.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonya kialakul, ismerete gyarapodik; a környezettudatos magatartás megalapozódik
Víz világnapja. Március 22. Kísérletek a vízzel.	márc. 22.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	a szabadidő hasznos eltöltésének igénye alakul; pozitív érzelmi viszonya kialakul a természethez
Természetvédelem lakóhelyünkön. Hulladékgyűjtés. Természetbarát anyagok használatának megismertetése. Természeti környezetünk védelme, óvása. Energiatakarékosság (víz, villany) fontosságának hangsúlyozása. A rossz minőségű levegő, a szmog megismertetése, okai. Séta, megfigyelések.	április	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekeink a környezettudatos életmód elemeit megismerik; az egészséget befolyásoló környezeti tényezőket felismerik; a környezettudatos magatartás megalapozódik; a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakulnak
Minden csoportban húsvéti készülődés a szülőkkel.	április	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	óvodásaink fejlődése megalapozódik a hagyományok által a családdal szorosan együttműködve; értékátadás
Föld Napja április 22.	április 22.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek gyermekeink az óvoda esztétikus környezetének kialakításában; a tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet megismerése megvalósul

Madarak és Fák Napja május 10.	május 10.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekeinkben a valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszony alakul ki a természethez; megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését
Kirándulás. Óvoda szintű programszervezés.	június	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	megvalósul a közösségi érzelmeken, tapasztalaton alapuló, kreatív élményekben gazdag környezeti nevelés
Környezetvédelmi világnap. Június 5.	június 5.	óvodavezető, óvoda-pedagógusok	gyermekeink környezettudatos és kulturált magatartással közreműködnek a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében; kialakul a szűkebb és tágabb környezetért felelős, aktív, együttműködésre alapozott magatartásforma, életvitel, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűd

A nyilvánosságra hozatal módja, formája, a megismerhetőség folyamatos biztosítása:

A Pedagógiai Program a teljes alkalmazotti kör által történő megvitatás, elfogadás és a fenntartó jóváhagyása után az óvoda folyosójának hirdető tábláján kerül elhelyezésre, a Kiss Bálint Református Iskola honlapján teljes terjedelmében megtekinthetők. A szülők a dokumentumba betekintést nyerhetnek, illetve tájékoztatást kapnak. A felmerülő kérdésekre előre megbeszélt időpontban az óvoda vezetője ad választ.

A program hatályba lépésének ideje:

A program felülvizsgálata a mindenkor érvényes törvényi előírásoknak megfelelően történik.